

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznika. // Inzerati do 80 petih vrst a Din 2. do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3. večji inzerati peti vrsta Din 4.-, Popust po dogovoru, inzeratni davki posebej. // "Slovenski Narod" velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za inozemstvo Din 25.- // Rokopisi se ne vračajo

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knaflova ulica št. 3
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjske uredništvo: Širokova ulica št. 65, telefon št. 190 // JESENICE, Ob kolodvoru 101 // SLOVENSKE GRADCE, Slovinski trg št. 5 // Polna hranilnica v Ljubljani št. 10.35L

Največji dogodek od začetka vojne:

In beseda je dejanje postala

Amerika dovoljuje izvoz orožja in municije

V kratkih petih tednih je ameriški kongres uresničil iniciativo predsednika Roosevelta za spremembo nevtralnostnega zakona

Washington, 4. nov. a. Predlog za izpremembo nevtralnostnega zakona je bil sedaj že sprejet v vseh instancah ter čaka samo še podpis predsednika Roosevelta, da dobi zakonsko moč. Predsednik Roosevelt bo zakon podpisal danes ob 12. lokalnega časa (18. srednjeevropskega časa). Ob tej priliki bo Roosevelt izdal proklamacijo. S tem trenutkom bo avtomatično dovoljen izvoz orožja in municije iz Zedinjenih držav.

Mešani komite zastopnikov senata in reprezentančne zbornice je imel včeraj popoldne triurno sejo, na kateri je redigiral dokončno besedilo nevtralnostnega zakona. Besedilo, ki ga je sprejel, je bistveno popolnoma isto, kakor ono vladnega predloga. Samo v nekaterih tehničnih podrobnostih so bile napravljene spremembe. Zvečer je bilo to besedilo nato predloženo najprej senatu v odobritev. Senat je v prav kratki seji s 55 proti 24 glasovom zakon dokončno odobril. Takoj nato se je sestala še reprezentančna zbornica in ista tako dokončno odobrila zakon z 243 proti 172 glasovi.

Po glasovanju je bilo izredno zasedanje obeh zbornic zaključeno.

Washington, 4. nov. s. Predsednik Roosevelt je poslal ob zaključku izrednega zasedanja kongresa predsedniku senata pismo, v katerem izraža upanje, da svetovni dogodki ne bodo zahtevali več skilcanja novega izrednega zasedanja.

Washington, 4. nov. s. Proklamacija, ki jo bo predsednik Roosevelt danes izdal, bo proglasila ukinitev dosedanjega nevtralnostnega zakona in stopanje v veljavo novega.

vega. Roosevelt bo objavil s proklamacijami še več novih zakonov na podlagi novega zakona o nevtralnosti. Med drugim pričakuje, da bo Roosevelt v najkrajšem času proglasil meje nevtralnostnih con v Evropi, v katere bo prepovedano pluti ameriškim ladjam in potovati ameriškim potnikom.

Washington, 4. nov. AA. (Havas) V uvodnem delu zakona o nevtralnosti, ki sta ga odobrila oba doma, se omejujejo gotove svobode ameriških državljanov, vendar pa se ne omejuje pravice vlade, ki jih ima po mednarodnem pravu. Kongresu se daje možnost spremeniti zakon o nevtralnosti v primeru, če smatra to za potrebno. Sprejem zakona o nevtralnosti je povzročil reakcijo na borzi, kjer so važnejši papirji zaznamovali hoso do 2 točk. Včeraj je bilo prodanih 1.750.000 delnic. Posebno so skočile delnice tovarn letal. »New York Post« piše: Kongres je delal uspešno in modro. Sedaj je samo še vprašanje ur, da se utrdi naša nevtralnost. Smešna prepoved izvoza orožja bo prenehala veljati, naše trgovske ladje pa se bodo umaknile iz nevarnih vojnih con. Kongres je popolnoma izločil možnost, da bi bile Zedinjene države zapletene v vojno meteo.

Zavezniška naročila

Pariz, 4. nov. s. Z ukinitvijo prepovedi izvoza orožja iz Zedinjenih držav bosta Anglija in Francija že v najkrajšem času lahko dobili v Zedinjenih državah večje množine vojnega materiala.

Ze pred izbruhom vojne sta Anglija in Francija naročili v Zedinjenih državah 1400 borbenih letal v skupni vrednosti 100 milijonov dolarjev. Od teh je bilo 610 letal odposlanih v Anglijo in Francijo še pred izbruhom vojne. Ostalih 890 pa na podlagi starega nevtralnostnega zakona ni moglo biti več odposlanih. Ta letala bodo sedaj že približno teden prosta za prevoz. 300 letal je že popolnoma gotovih, nadaljnjih 580 bo izgotovljenih vsak čas. Pričakuje, da bosta Anglija in Francija sedaj takoj plaštrali v Zedinjenih državah nova naročila 5500 do 8000 letal. Ameriške tovarne, ki izdelujejo letala za zaveznike, lahko izgotove na mesec približno 600 letal v dosedanjem obsegu produkcije. Od tega izdela tovarna Douglas 200 na mesec. Ze v prvi pošiljki bo poslanih v Francijo 100 borbenih letal tipa Douglas, ki razvijajo hitrost 480 km na uro.

Za pošiljatev v Anglijo je določeno, da bodo šle iz Zedinjenih držav najprej v Kanado, kjer jih bodo prevzele angleške ladje. V Francijo pa bo material pošiljan preko New Yorka in Baltimora.

Pričakuje, da bosta Anglija in Francija poleg letal naročili v Zedinjenih državah še silni tovarne avtomobile, munice, živila itd. Skupno pričakuje, da bodo zavezniki naročila zveznikov v Zedinjenih državah dosegla vrednost 1 milijarde dolarjev.

Zadovoljstvo v Franciji

Pariz, 4. nov. e. Glasovanje ameriške skupščine je bilo sprejeto v Parizu z velikim zadovoljstvom. Poudarjajo, da je bi-

la dosežena večina preko vsega pričakovanja in celo pričakovani največji optimizmi. Iz teh razlogov pripisujejo veliko važnost temu političnemu dogodku in poudarjajo, da ni značilen samo zaradi svojih neposrednih posledic temveč tudi zaradi tega, ker je odkril globoke simpatije ameriškega naroda do zaveznikov. To glasovanje smatrajo za zmago Roosevelta in njegove politike, navdahnjene po velikih načelih človečnosti in demokracije. Zato mislijo, da ima ta dogodek globok pomen ne samo kot odprava embarga in naglašajo med drugim: Rooseveltu se je posrečilo, da je zbral zase tudi glasove mnogih članov opozicije.

Mučen vtis v Berlinu

Berlin, 4. nov. e. Glasovanje o ukinitvi prepovedi izvoza orožja v ameriškem parlamentu je napravilo v nemški javnosti zelo mučen vtis, da si ni izšlo nobenega presenečenja. Da bo Rooseveltovo predlog sprejet v parlamentu se je smatralo za gotovo že po zadnjem govoru predsednika ameriške vlade po radiu, ki se je razumel kot spretne manevre za ustvaritev primerne razpoloženja.

Vsi nemški listi objavljajo vest o seji v parlamentu, a se vzdržujejo vsakega komentarja. Opaziti pa je, da listi objavljajo v izčrpnih izveščilih govor ameriškega poslanca Swilleya, ki je smatral, da je bil tak sklep ameriške vlade napravljen že ob priliki obiska angleške kraljevske dvojice.

Za ustanovitev nevtralnega bloka na Balkanu

Ugoden odmev italijansko-grške pogodbe v Parizu, kjer računajo z miroljubnostjo italijanske politike

PARIZ, 4. nov. z. »Temps« opozarja v svojem današnjem komentarju o razvoju dogodkov na Balkanu, da sta znani notni italijanske in grške vlade velikega pomena za nadaljnjo borbo balkanskih narodov. Mussolini, pravi list, boče očitno izpolniti vse svoje obveznosti na osnovi sporazuma z Anglijo ter prijateljskih neopredanih pogodb z Madžarsko in Jugoslavijo. Sedaj se je pričela spreminjati tudi italijansko stališče do Turčije. Predvčerajšnji govor prezidenta Ismeta Inenija so italijanski politični krogi sprejeli z velikim zadovoljstvom.

PARIZ, 4. nov. AA. (Havas) Intransigent piše o italijansko-grškem sporazumu in pravi: Po našem mnenju je to dogodek velikega pomena, ker jasno dokazuje miroljubno voljo rimske vlade. Grčija, ki je sklenila prijateljsko pogodbo z Italijo, ima že garancijo Francije in Anglije za svoje meje. Na drugi strani vzdržuje Grčija prijateljske odnose s Turčijo, ki je nedavno sklenila pogodbo o medsebojni pomoči s Francijo in Anglijo. Tako se miroljubna volja Italije druži v Atenah s miroljubno politiko demokratičnih zveznikov Turčije. Ze dalje časa se je predvidevalo, da bo Italija stopila na čelo pokreta za pomiritev Sredozemlja. Ta pokret bi lahko dobil izraza v ustanovitvi bloka nevtralnih držav Balkana. Na koncu svojega članka prav: pisec, da Italija odklanja v Sredozemlju agitacijo, ki naj bi koristila Nemčiji.

LONDON, 4. nov. s. Rumunski poslanik v Ankari Stoica, ki se je mudil v Bukarešti, kjer je imel več važnih razgovorov s kraljem Karolom in člani rumunske vlade, je danes na povratku v Ankaro dopel v Carigrad.

ANKARA, 4. nov. s. Rumunski poslanik Stoica, ki je včeraj na poti v Ankaro dopel v Carigrad, je imel ob tam telefonski razgovor z zunanjim ministrom Saradzgom, s katerim je za danes dopolnje dogovoril sestanek.

BERN, 4. nov. i. Po vestih iz francoskih virov si rumunska vlada prizadeva, da bi se balkanski pakt razširil tudi na Madžarsko in Bolgarijo in je v ta namen že sondirala teren.

BUKAREŠTA, 3. nov. AA. (Stefani): »Semaialuk« komentira izmenjavo not med Italijo in Grčijo in pravi, da to dokazuje, da sta ti dve državi krenili po poti, ki vodi k popuščanju napetosti in ki bo omogočila v bodoče plodno sodelovanje. Ta akcija pomeni lahko tudi uvod v najobsež-

nejšo akcijo za zavarovanje vsega Balkanskega polotoka, ki se drži stroge nevtralnosti, miru in sodelovanja vseh narodov.

Kaj pravijo v Berlinu

BERLIN, 4. nov. e. Izmenjavaj not med Italijo in Grško pripisujejo v tukajšnjih odločilnih krogih razumljivo pozornost. Dočim listi objavljajo vest brez komentarja, menijo politični krogi, da je s tem prijateljskim aktom odbito ost angleške propagande, ki je prizadevala, da bi situacija v Sredozemskem morju predstavljala za nevarno in ki je hotela na ta način vznemirjati narode na tem zainteresiranim področju. Angleška politika je hotela zastraševati Grško, ko je Italija okupirala Albanijo in s tem prišla na grško mejo.

Pred novimi turško-ruskimi razgovori

LONDON, 4. nov. o. Po informacijah iz Ankare se bodo v kratkem zopet pričela turško-ruska pogajanja. Po še nepotrjenih vestih bo pri teh razgovorih zastopana tudi Rumunija. Turško-ruski diplomatski razgovori se bodo takoj pričeli, čim bo rešen finsko-ruski spor.

Kulturno zblizanje z Madžarsko

Beograd, 4. nov. e. Baron Baltazar Lang, predsednik mednarodne sekcije interparlamentarne unije je priredil kot predsednik uredniškega odbora časopisa »Le nouvelle revue Hongroise« kosilo v hotelu »Srpski kralji«. Ki so mu prisostvovali jugoslovenski književniki publicisti in javni delavci. V zdravici je baron Lang izjavil, da je cilj njegovega obiska ojačanje kulturnih in prosvetnih zvez med Jugoslavijo in Madžarsko.

Bivši minister Vasilije Jovanović je v svojem odgovoru izjavil, da je napredovala ideja kulturnega zblizanja med obema narodoma. Bivši predsednik beograjske občine Vlada Ilić je priredil gostu na čast kosilo, bivši predsednik Narodne skupščine dr. Cirić pa večerjo.

Halifax bo govoril v tork

London, 4. nov. s. Zunanji minister lord Halifax bo v tork govoril v radiu o sedanjih in bodoči angleški politiki.

Finska vztraja pri svoji zadnji besedi

Snočnja pogajanja prekinjena za nedoločen čas. Minister Erko izjavlja, da Finska želi v miru urediti svoj spor z Rusijo

Helsinki, 4. nov. e. Finska delegacija je imela snoč sestanek z Molotovim in njegovim namestnikom Potemkinom. Sestanek je trajal eno uro. S finske in ruske strani odklanjajo vsako obvestilo o stanju pogajanj. Drugi sestanek za sedaj še ni določen.

London, 4. nov. s. Po včerajšnjem sestanku finskih delegatov z ruskimi državniki v Kremli ni bilo izdano nobeno uradno poročilo in tudi se ni znalo, če se bodo pogajanja nadaljevala ali ne. Značilno je, da pri včerajšnjem sestanku Stalin ni bil navzoč.

London, 4. nov. s. Snoči je sprejel finski zunanji minister Erko novinarje iz Skandinavskih držav ter jim podal izjavo o stanju pogajanj z Rusijo. Dejal je, da je Finska dejansko sprejela dve tretjini ruskih zahtev, sicer v modificirani obliki. Glede na včerajšnji uvodnik moskovske »Pravde« je rekel Erko, da je Finska podvela samo potrebne obrambne ukrepe in da to ne pomeni, da bi se bila pripravljala na vojno. Finska je vedno pokazala željo, da bi živela v miru. Po Erkovem mnenju kaže uvodnik »Pravde«, da gre za nespoznano pri tolmachenju njegovega govora, ki ga je imel preteklo sredo.

Erko je dalje izjavil, da finski odgovor na ruske predloge pomeni zadnjo finsko besedo glede ruskih teritorialnih zahtev. Finska je pripravljena sprejeti vse legitimne zahteve Rusije, ki se tičejo obrambe Rusije, glede utrditve Aalandskih otokov pa hoče ostati na podlagi ženevskega sporazuma.

Churchill v Parizu

London, 4. nov. s. Mornariški minister Winston Churchill je dospel včeraj v Pariz, ter je imel daljšo konferenco s francoskim mornariškim ministrom Camillem. Razpravljala sta o skupnih angleško-francoskih načrtih za udeleževanje v zavezniške vojne mornarice. Churchill je nadalje posetil včeraj ministrskega predsednika Daladiera ter je bil na kosilu pri poveljniku mornarice Darlanu.

Demonstracije v Bratislavi

Bratislava, 4. nov. e. Včeraj na dan tako zvane dunajske arbitraže, ki je pod vodstvom nemškega zunanjega ministra Ribbentropa in italijanskega zunanjega

ministra grofa Ciana prisodila Madžarski skoraj večino krajev, pripadajočih ji že leta 1918, so bile v Bratislavi velike demonstracije proti Madžarski. Več sto demonstrantov je korakalo po ulicah, zahtevajoč, da se odstopljeni kraji zopet vrnejo Slovaški. Naposled so navalili na Madžarski dom in ga demolirali. Policija je le s težavo vzpostavila red.

Švedske skrbi

Bern, 4. novembra. AA. (Havas) Stockholmski dopisnik lista »Baseler National Zeitung« poroča, da je švedska precej vznemirjena zaradi hitrega preokreta zunanje politike Rusije. Smatra se, da Rusija zaradi svojega prestiža ne bo več popuščala Finski. Isto tako se smatra, da bo verjetno švedska najbolj ogrožena po novih pomorskih oporiščih Rusije, ki bo mogla zasedati tudi Finski zaliv. Oporišče v Hongkeakocu ne bo ogrozilo samo Baltičsko morje in Finski zaliv, temveč tudi vhod v Botniški zaliv. Aalandska otočja izgubijo v primeru, da Hongke postane sovjetsko pomorsko oporišče, vso svojo vojaško vrednost. Švedski listi smatrajo, da zasedba omenjenega otoka škoduje vsestransko švedskim interesom ter zaradi tega javno mnenje podpira finsko stališče. Švedsko javno mnenje smatra, da Finska ne bi smela več popuščati Rusiji.

Angleški fond za poljske begunce

London, 4. novembra. A. (Reuter) Predsednik angleške vlade Chamberlain je izvoljen za člana odbora, ki bo podpiral poljske begunce. Odbor bo zbiral fond za poljske begunce v raznih državah Evrope. Predsednik odbora je lord Moy, člani odbora pa so med drugimi lord Baldwin, lord Halifax, canterburyjski nadškof, katoliški nadškof westminstrski i. dr.

Iz notranje politike

NALOGE JUGOSLOVENSKIH NACIONALISTOV NA HRVATSKEM

V uvodniku prve številke »Narodnega lista«, ki je začel izhajati v Splitu, beremo naslednje načelne misli:

»Prav tako, kakor bomo posvečali pozornost vprašanjem hrvatske banovine, bomo posvečali pozornost življenjskim vprašanjem države kot celote, vprašanjem, od katerih je v prvi vrsti odvisna izgradnja in obstoj te banovine: naše vnanje politike, naše narodne obrambe, naše osrednje finančne, gospodarske in prometne politike, kar vse ostane in mora ostati v rokah državne zajednice, od česar sta odvisna naše življenje in prosperiteta.

Kar je glavno, skušali bomo ostati v kontinuiteti misli velikih slovinskih, ilirskih in dalmatinskih preporoditeljev, ki so v prvi vrsti v usodni povezanosti Hrvatov s Srbi in Slovenci videli osiguranje naše skupne bodočnosti.

Prepričani smo, da bodo te misli končno zmogle v tej ali oni obliki, ker so edini solidni temelji naše skupne bodočnosti...

Borili se bomo zoper vsako totalitarno idejo in ideologijo v kakršnikoli obliki.

Stali bomo na braniku vseh nacionalističnih institucij in ljudi, pri čemer bomo racionalni z dejstvi in s spreminjenimi razmerami, sodili pa bomo vedno objektivno in mirno.

PRED SVOBODNIMI OBČINSKIMI VOLITVAMI

Včeraj dopoldne je bila v kabinetu predsednika vlade Dragiša Cvetkovića važna konferenca, na kateri so razpravljali o novih občinskih volitvah in o zakonu o občinah. Po dobljenih obvestilih se bo ob priliki občinskih volitev volilcem z zakonom zajamčila polna svoboda opredelitve in neovirane izraza volje v tajnem glasovanju, tako da bodo nove občinske volitve izvedene popolnoma v duhu demokratičnih načel.

MUSLIMANI ZA JUGOSLOVENSKO NACIONALNO MISEL

Minister za šume in rudnike dr. Džafer Kulenović je imel v Tuzli govor o nacionalni orientaciji muslimanov v Bosni in Hercegovini. V svojem govoru je rekel:

»Mi muslimani smo bili od nekdaj jugoslovensko orientirani ter smo v svoj program še v začetku postavili jugoslovensko ideologijo, ne da bi čakali na Srbe in Hrvate. Muslimani nikoli nismo bili separatisti in hegemonisti.«

»HRVATSKI SOKOLI« PROTI »HRVATSKIM JUNAKOM«

Narodni poslanec dr. Cividini je imel v Vinokovih predavanju o organizaciji »Hrvatskega Junaka« in se je izjavil proti obnovitvi »Hrvatskega Sokola«. Po njegovem predavanju je prečital St. Buiković v imenu bivših hrvatskih Sokolov sledečo izjavo:

»V imenu bivših hrvatskih Sokolov izjavljamo, da ne moremo stopiti v organizacijo »Hrvatski Junak«, ker ne vidimo v njej bivših staršin »Hrvatskega Sokola« in ker smo proti akciji, ki razločuje med meščani in kmetiči lojsko dečo. Zato zahtevamo, da se sili mišljenje vodstva bivšega »Hrvatskega Sokola«, preden se nadaljuje delo na organizacijo »Hrvatskega Junaka«.

VPRASANJE BOSNE

Pod tem naslovom je objavil sarajevski »Jugoslavenski list« izjavo pravaka Samostojne demokratske stranke v Bosni in Hercegovini, ki je polemiki med odličnimi srbskimi politiki o problemu avtonomije Bosne in Hercegovine odgovorja Dobroslavu Jevđeviću glede na njegovo trditve, da se Srbi v Bosni zoper avtonomijo.

»Po dveh ali treh letih, morda tudi pozneje, ko bo šlo za dokončno ureditev države, bo postalo aktualno tudi vprašanje Bosne. Prepričan sem, da se bo to vprašanje uredilo tako, kakor to zahtevajo interesi državne skupnosti in da bo rešitev v skladu z interesi Srbov in Hrvatov. Moje osebno mišljenje je, da današnji trilateralni razdelitev države na tri narodnostne oblasti ne odgovarja interesom države in da bo slednjič zmogla ideja o obnovitvi Bosne in Hercegovine v zgodovinskih mejah.

Isti list prinosa tudi izjavo M. Bezirbegovića, muslimana s srbsko orientacijo, ki pravi, da je avtonomija Bosne potrebna in da jo zahtevajo tako pravoslavni Srbi, kakor katoliški in muslimanski Hrvati.

KAKO JE BIL ARETIRAN STEVO VEČERINAC

Poročali smo že o aretaciji St. Večerina v zvezi z umorom hrvatskega učenjaka dr. Milana Stiffaya, zdaj pa so se zvedele zanimive podrobnosti o njegovi aretaciji.

Ko je zagrebška policija izdala nalog za njegovo aretacijo, so ji sporočili iz Sarajeva, da je pobegnul, kar pa ni bilo res. Večerina se ni skrival v Sarajevu, temveč je bil uradni avstrijski načelnik, pa za kljub temu niso mogli najti, ker ni naznanil svojega bivališča sarajevski policiji. St. Steer pa svojčas niti bivši podban dr. St. Stiffaya bivača v Sarajevu, in ko se prihajal na njegov naslov sodnijski pozivi, je policija odgovorila, da je v Sarajevu neopomen. Večerina pa so slednjič le našli in prijetli.

Angleški vojni cilji

Vse evropske države naj bi prevzele jamstva za preprečitev nove vojne

London, 4. nov. mp. Veliko pozornost je vzbudil v vseh angleških političnih krogih članek, ki so ga objavile »Times« o angleških vojnih ciljih. Čeprav se lord Halifax ni hotel podrobno izraziti o teh ciljih, se vendar članku vladinega glasila pripisuje velik pomen. Članek je vzbudil toliko večjo pozornost, ker ga obče smatrajo kot odgovor na poziv, ki ga je bivši mornariški minister Duff Cooper objavil v »Daily Mirroru«, naj namreč angleška vlada čimprej objavi svoje vojne cilje, ker se je pričela nemška propaganda v Zedinjenih državah posluževati v borbi proti zavezniškim povsem novim metodam. Nemci se ne branijo več očitkov, da imajo imperialistične namene, a naglašajo in dokazujejo, da imata prav take namene tudi Anglija in Francija.

»Times« poudarja, da bo treba po zmagi urediti razmere v Evropi tako, da ne bo po preteku 25 let spet nastala nevarnost nove vojne. Zaradi tega bodo morale vse države v Evropi prevzeti absolutna jamstva za naslednje:

1. Absolutno svobodo v političnih nazorih, veri, nacionalnih čustvih ter njihovo izražanje v besedi in dejanjih.
2. Striktno spoštovanje in uveljavljanje državnih zakonov in mednarodnih pogodb,

kakor te narekujejo nacionalni in moralni interes vsakega naroda.

3. Uveljavljanje načela, da države kot družabne tvorbe ne smejo slušati imperialnim smotrom posameznih narodov, marveč občemu blagru poodnih narodov in vsega človeštva.

4. Življenjski nivo posameznega naroda se ne sme uravnati in izrabljati v prilog interesov posameznih političnih ali gospodarskih skupin.

»Times« nadalje pravi, da bodo morali vsi evropski narodi dati jamstva, da se Nemčija nikoli več ne bo obnovila v okviru sedanjega ali podobnega imperialističnega sistema. Ustanoviti se bo moralo posebno mednarodno vrhovno poveljstvo, ki bo imelo na razpolago določene kontingente mednarodne policije, ki bo lahko izsilila izpolnjevanje teh jamstev.

Na drugi strani pa bodo morala biti podana jamstva, da bo vsakemu narodu zavarovan njegov kulturni in gospodarski razvoj v smislu povzdiževanja življenjskega standarda, afirmacije njegovih političnih, kulturnih in socialnih prednostih ter uveljavljanja njegovih tehničnih in gospodarskih pridobitev.

Angleški delavski poslanec o svojih vtisih ob obisku Maginotove linije

LONDON, 4. nov. mp. Angleški delavski poslanec Harold Nicolson, ki se je skupno z drugimi člani udeležil potovanja angleške parlamentarne delegacije v Francijo in še posebej na Maginotovo črto, je dal snoci poročevalcu agencije Havas zanimivo izjavo o vtisih, ki jih je dobil na tem potovanju. Nicolson je znan tudi kot literarni kritik in uživa v Angliji kot publicist velik sloves.

Izjavil je, da je pomenil obisk na Maginotovi črti za delegacijo pravo odkritje. Pričakovali smo senzacij, je dejal, a to, kar smo videli, je presegalo vsako senzacijo. Silen vtis so napravile na nas neopremagljive utrdbe, a še silnejši duh ljudi, ki operirajo v njih. Oficirji in vojaki niso le borci, nego tehniki, ki izvršujejo svoj poklic s popolnim poznavanjem svojih tehniških strokov, z ljubeznijo in požrto vrednostjo pravih tehnikov. Vsi so strokovnjaki. Odnos častnikov do vojakov je tak, kakor more biti le odnos mojstrov do najboljših sotrudnikov. Med njimi vlada

najintimnejše vzajemno zaupanje. Maginotova črta je v resnici ne le po tleh in cementu nego tudi po ljudeh, ki so v njej jamstvo zavezniške zmage.

Naše zaupanje v bodočnost se je ojačilo. Ko smo spoznali, da vlada enako zaupanje in sodelovanje tudi med francoskim in angleškim generalnim štabom, te da tudi francoski politiki, s katerimi smo govorili, nimajo niti najmanj drugačnega mnenja o nas, smo se šele prav zavedli, kako banalna je nemška propaganda, te misli, da bo zasedala seme razdora med nas in Francoze.

Agencija Havas pripominja k tem izjavam, da je bila angleška parlamentarna delegacija, ki je bila te dni na obisku v Franciji, in se je sedaj že vrnila v Anglijo, sestavljena iz štirih konservativcev, 3 la buristov, enega opozicijskega liberala in enega zastopnika nacionalne delavske stranke. Na ta način je delegacija v resnici zastopala vse angleško javno mnenje.

»City of Flint« izročena ameriški posadki

Važen sklep norveške admiralitete — Nemška posadka internirana

London, 4. nov. s. Norveška admirali-teta javlja: Z dovoljenjem admiralitete je ameriška ladja »City of Flint« pod nemško posadko plula dole v norveških teritorialnih vodah. V petek popoldne je ta dospel v pristanišče Haugesund v spremstvu dveh norveških vojni ladij in se brez dovoljenja v pristanišče zadržala. Ker je admirali-teta ugotovila, da za ustavitve v pristanišču ni bilo po mednarodnih zakonih zadostnega razloga, je ladjo »City of Flint« izpustila in izročila ameriški posadki, nemško posadko pa internirala.

Včerajšnja poročila iz Osla so javljala, da je na ladji »City of Flint« zbolelo nekaj ameriških mornarjev in da jih bo najbrže treba izkrcati v eni izmed norveških luk. Zaenkrat še ni znano, kakšne vzroke je navedla za zasedanje v Haugesundu nemška posadka.

New York, 4. nov. s. Kakor poročajo iz

Osla, je ladja »City of Flint« dospel v luko Haugesund po izjavi nemškega kaptana zato, da bi izkrcala nekoga ameriškega mornarja, ki je zbolel. Na ladjo je bil poslan uradni norveški zdravnik, ki je mornarja pregledal in izjavil, da ta ni dovolj bolan, da bi se morala ladja radi tega ustaviti. Kljub temu je pustil nemški »apetant ladjo ustaviti, kar so smatrali norveške oblasti kot nasprotno k mednarodnim zakonom in izrecni prepovedi, ki jo je izdala norveška admirali-teta. Vseled tega so odredile izpustitev ladje in internacijo nemške posadke.

Washington, 4. nov. AA (Havas) Vest, da je bila »City of Flint« predana ameriškemu vodstvu in da so norveške oblasti dovolile ladji odpluti, je povzročilo v Ameriki največje zadovoljstvo. Ameriški krogi izražajo priznanje hrabremu državljanu norveške vlade, ki se je na strožje držala predpisov mednarodnega prava.

Nemčija ne bo mogla več izvažati v Južno Ameriko

V Londonu bodo ukrenili, da Nemci ne bodo več dobivali tujih deviz

London, 4. nov. mp. Nemčija je dolejš izvažala znatno množico svojih izdelkov preko nevtralnih držav v Južno Ameriko. Angleško ministrstvo za gospodarsko vojno se na ta nemški izvoz dolejš in mnogo oziralo ter tudi ni organiziralo sistematične kontrole nad njim. Le malokdaj je uspelo s iznosnimi znamkami in potrdilom o izvoru maskirano blago prepoznati za nemško izvozno blago in ga zapleniti.

Politični krogi v Londonu so sedaj energično načeli to vprašanje, in kakor poroča »Daily Telegraph« bo vlada prihodnje dni pozvala parlament, naj se izrazi o tem kako namerava preprečiti izvoz blaga iz Nemčije v Južno Ameriko, kjer prejemajo Nemci za dragocene devize, s katerimi si bodo nedvomno skušali nabaviti vojaških potrebščin v Zedinjenih državah, čim bo definitivno uknjena prepoved izvoza takega blaga iz Zedinjenih držav.

Nemške izgube na morju

London, 4. nov. s. Angleške kontribandne kontrole postaje so v prvih osmih tednih vojne zaplenile 400.000 ton blaga, namenjenega v Nemčijo. Od tega odpade na drugo polovico oktobra 63.000 ton, Francoske kontribandne postaje so do srede oktobra zaplenile 150.000 ton blaga. Skupno je bilo zaplenjenih skoraj 90.000 ton tekočega goriva, od tega 12 milijonov galon petroleja. Med zaplenjenimi predmeti so zlasti velike količine živil, fosfatov, železne rude itd.

London, 4. novembra. AA (Reuter) Ministrstvo za informacije sporoča, da je Nemčija od začetka vojne izgubila 13 trgovinskih ladij, 8 ladij pa so potopili mornarji sami, da bi se izognili zaplenitvi. Nemške trgovinske ladje, ki so zbežale v nevtralna pristanišča, poskušajo sedaj doseči kak nemško luko ter se zaradi tega pričakuje, da bo še veliko števil teh ladij zaplenjenih. Nemškim ladijam primanjkuje tudi denarja ter morajo zato poveljstva teh ladij prodajati del tovarov, da bi lahko plačala luške pristojbine.

Iznani nemški novinarji

Bukarešta, 4. nov. mp. Nemški novinar Janš, poročevalec agencije United Press, je bil včeraj izgnan iz Rumunije in je moral še do večera zapustiti rumunsko ozemlje. Janšu očitajo, da je oddajal svoji agenciji tendenciozne vesti, ki so bile v škodo Rumuniji in njeni nevtralnosti.

Bruselj, 4. nov. mp. »Peuple« poroča, da je belgijska državna policija izgnala dva nemška novinarja, o katerih je ugotovila, da sta škodila belgijski nevtralnosti. Zanimivo je, da sta novinarja prišla v Belgijo šele po začetku vojne in da je eden izmed njih imel švicarski potni list.

Ameriško zaupanje v zavezniško moč na morju

Ottawa, 4. nov. s. Listi poročajo, da je kanadska vladna komisija za vojna zavarovanja znižala zavarovalni odstotek za blago, ki se prevaža iz Amerike v Anglijo in Francijo ter obratno od 4 na 3 odstotke.

All sem prisneval za sokolski dom u Trnovem?

Živilski trg

Ljubljana, 4. novembra

Po tednih je bil trg danes zopet zelo dobro založen. To je treba pripisovati temu, ker so zdaj kmetje še v glavnem končali poljške in druga jesenska dela ter imajo več časa za dovoz živil v Ljubljano. Seveda pa zelo vpliva tudi datum, saj je kupčija v začetku meseca vselej nekoliko boljše kakor v drug. polovici.

Nenavadno mnogo je bilo danes naprdaj sadja na kmečkem trgu. Kmetje imajo še velike zaloge sadja in ker mnogi nimajo primerenih shramb, skušajo sadje čim prej prodati. Dovolj je tudi še hrušk, zato se še niso podražile. Največ je seveda jabolk. Danes je bilo naprdaj skoraj več jabolk kakor zelenjave. Gospodinj so bile tudi prijetno presenečene nad veliko količino gob. Naprdaj so se celo zenski gobjani, tako zvali ajdovčki. Te gobe dolejš je niso mnogo rasle, povečini so bili polletni gobjani. Zdalj so pa ajdovčki začeli rasti, kakor da se šele bliža jesen. V nekaterih krajih so jih nabrali zelo pod snegom. Vendar med gobjani prevladujejo mrzovnice, sivke. Prodajajo jih po 1.50 din liter.

Pri cenah zelenjave in solivja v nadrobni prodaji ni bistvenih sprememb. Pričakovati pa seveda moramo prej pri vseh vrstah podražitev kakor pocenitev. Kot posebnost je treba omeniti, da je zadnje čase izredno poceni čebula. In sicer po 2 din kg. Prejšnja leta so jo ob tem času prodajali najceneje po 4 d.n.

Zal so se nekatera živila tudi znatno podražila. Posebno draga so jajca, ki jih prodajajo po 1.25 do 1.50 din komad. Tako draga niso bila večkrat niti o božicu. Med specerijskim blagom se je podražil riž I. vrste na 14 din kg, II. vrste na 9 din.

Največje skrbi pa imajo meščani še vedno zaradi neustajenih cen krompirja. Kmetje še vedno požarujejo krompir, tako da je vsak naslednji tržni dan približno 5 par dražji. Tudi danes, ko je bilo prvč v tej sezoni naprdaj nekoliko več krompirja na debelo, so kmetje vztrajali pri zelo visokih cenah. Med tem ko so prejšnji teden še prodajali krompir po 1.25 do 1.30, so danes že zahtevali 1.50 din. Naprdaj je bilo okrog 15 vozov krompirja, na nekaterih vozovih ga je bilo okrog 2000 kg. Računati smemo, da je bilo naprdaj približno 15 ton krompirja. Prvo tržno uro je nekaj kmetov razvnelo svoj krompir po 1.25 do 1.30 din, ko so drugi sprevideli, da je še vedno zelo živahno povpraševanje, so držali cene mnogo višje. Drugo uro so prodajali krompir že po 1.45 din, večina kmetov pa je zahtevala za svoje blago 1.50 din a kilogram toda kupci so oklevali ter skali, da kmetje popuste pri cenah. Zelo je bilo dovolj po nespremenjenih cenah po 75 par kg.

Navijanje cen

Ljubljana, 4. novembra

Kakor drugod po državi, so tudi v Ljubljani spremenjene razmere poklicale v življenje nove poklice zaslužkarjev, posredovalce med trgovci in konzumenti, zlasti za predmete, ki jih je še sedaj tržje dobiti, to se pravi jih je lahko dobiti a ne več po starih cenah, marveč dražje, kakor pa bi jih smeli prodajati prosto v trgovinah. Taki tipi se zbirajo po lokalih, stikajo glave si dajejo medsebojne informacije in kujejo dobičke še sedaj, a se pripravljajo še na večje v bodočnosti, kadar bo sila hujša. Tudi imajo nalogo plašiti konzumente z alarmantnimi vestmi, češ hitro nakupite to in ono, primanjkuje že tega in onega blaga in tudi ni izgledov, da bo spet na zalogi.

Po ljubljanskih trgovinah so se nekatera živila res že občutno podražila. Solidni trgovci sloje se izrabljajo položaja so pa med trgovci tudi nekateri, ki so takoj izrabili priliko in podražili blago. Podražitev se opaža zlasti pri raznih živilih in pa pri kolonialnem blagu. Pomagajo si tudi na ta način, da nudijo blago slabše kvalitete po cenah, kakršne so veljale za prvovratno blago. Kakor v specerijskih trgovinah, so poskušali tudi cene manufakturnemu blagu in pride tu še bolj do izraza slabša kvaliteta po cenah, ki odgovarjajo boljsemu blagu. Z dvigavanjem cen poskušajo tudi na živilskem trgu in pri kurjav. Solidni trgovci krepko nastopajo proti zlorabljanju težkih prilik vendar jim je skoro nemogoče krotiti posamezne pohlepneže. Baje se je oblast odločila energične nastopiti proti prekupcem in napraviti red, da tako kolikor se pač da zaščiti konzumenta.

Iz Kranja

— Novo plesno sezono odvarja Kranjsko glasbeno društvo s plesnimi vajami v dvorani hotela »Stara pošta«, ki se prično pod vodstvom priznanega strokovnjaka g. Metoda Mayrja to soboto ob 8. zvečer. Vsako nedeljo ob pol petih popoldne pa bo tudi v dvorani hotela »Stara pošta« čajanka ob zvokih priznanega Gedža-orkestra, ki bo skrbel za ples in prijetno razpoloženje, med tem ko bo za dobrobit gostov skrbel hotelir g. Lieber lahko postrel vsakomur z izbrano kapljico in prav okusno jedjo. Tudi kavarna se je zalozila za dolge zimske večere z novimi ilustracijami in izposojnimi časopisi, tako, da bo vsak obiskovalec hotela »Stara pošta« zadovoljen n z malimi stroški prejel dolge zimske dneve in večere.

Hotel »Stara pošta«

Vsako nedeljo ob ¼ 5. uri popoldne

čajanka

v veliki dvorani

PLES! ZABAVA! Brez vstopnine!

— Vio in Drukovski, v letno hišico g. dr. prof. Kurjakove je vionil tat in odnesel vse kar se je odnesel sploh dalo. Hišica stoji na špihu v Drukovski in je vionilec v temni noči odstranil okensko omaro in poklo, nato pa je zlezel skozi odprtino v hišico. Vionilec je svoj posej opravil temeljito in je odnesel vse, kar mu je prišlo pod roko. Tako je popolnoma izpraznil jedilno shrambo iz ostalih prostorov pa je odnesel vse jedilni pribor, aluminjato, brisače, krampe, lopate in ostalo orodje. Škoda, ki jo trpi lastnica, je znatna.

Izsiljevanje odkrilo druge grehe

Zanimiva izsiljevalna afeta v Kranju, kjer je policija slučajno odkrila še odpravljane telesnega plodu

Kranj, 3. novembra.

Kranjska policija se je morala te dni baviti z nenavadnim primerom izsiljevanja, zasnovanim čisto po vzoru ameriških gangsterjev. Vsa zadeva je bila sprva močno zamotana, toda končno je izsiljevalec vendarle padel v roke pravice. Z njegovo aretacijo pa je bil slednjič pojasnjen tudi vion, ki je bil izvršen pred 6 tedni v hišo posestnice Golorej Helene v Voklem. Z dokončnim raziščenjem te izsiljevalne afete pa je prišla v kriminalni tudi druga stranka, od katere je izsiljevalec zahteval denar.

Na policiji se je zgledala neka babica s Primskovega in izpovedala, da ji je nekdo poslal izsiljevalno pismo, v katerem zahteva 5000 din. Denar pa mora položiti o polnoči na določenem kraju. Opolnoči je policija pripravila na dotičnem kraju zasado, med tem pa je tudi babica prinesla denarno pismo, seveda prazno. Izsiljevalec pa je najbrže moral zavohati nevarnost in ga sploh ni bilo po denar.

Ze naslednji dan pa se je vsa zadeva točno pojasnila. Babica je namreč prinesla na policijo samo ovov pisma in se je izgo-

varjala, da je pismo v razburjenosti zažgala. Policijo pa je zanimalo, kakšne so bile izsiljevalne grožnje. Zato so napravili pri babici preiskavo in našli izsiljevalno pismo, v katerem ji izsiljevalec grozil s prijavo vseh njenih nedovoljenih poslov, namreč odpravljane telesnega plodu.

Nekatero okolnosti so privedle policijo na sled nekemu sleparskemu pomočniku s Primskovega. Ko so napravili na domu preiskavo, so našli pri njeni podobno grozilno pismo, katerega je hotel že drugič poslati na isti naslov.

Pri zasliševanju na policiji se je izkazalo, da je poleg tega izvršil tudi vion v Voklem, kjer je odnesel za 5000 din zlatnine in srebrnine. Sprva je vion tajil, ko so ga pa soočili z okradeno posestnico in s soprogo nekoga kranjskega urarja in zlatarja, kateri je v trgovini prodal nekaj srebrnih predmetov, je moral vion priznati. Afeta radi izsiljevanja se bo sedaj obravnavala na sodišču, kjer se bo po morala razgovarjati tudi babica radi težkih grehov, ki so prišli tako z izsiljevalnim pismom na dan.

Iz Krškega

— Odbor za pobljanje draginje. Pri sreškem načelnstvu se je ustanovil odbor za pobljanje draginje in brezvestne špekulacije, ki so v njem Zupanc Viljem, policistav kot predstavnik upravne oblasti, (namestnik Mirko Vizjak, sreski tajnik) Lazarini Henrik, posestnik in župan mesta kot predstavnik potrošnikov, (namestnik Zemljak Franc, ravnatelj občinske hranilnice, Engelsberger Rupert, veletrgovec kot predstavnik trgovcev, (namestnik Ivanuš Edo, veletrgovec) Vodopivec Franc, pekovski mojster kot predstavnik proizvajalcev (namestnik Krieger Edo, gostilničar in mesarski mojster) ter Praznik Stefan, davč. upravitelj v pokouju kot zastopnik potrošnikov (namestnik Falkner Ludvik davč. upravitelj v pokouju).

— SK Brežice—SK Krško 6:0 (1:0). V nedeljo sta se spoprijela posavski rivala za točke v prvenstveni tekmi, v kateri pa so krški sportniki doživeli težak poraz. Nekoliko je temu kriv sodnik s svojo neobjektivnostjo, ki je fante popolnoma demoraliziral a svojo krivotvorno odločbo, ko ni hotel priznati enajstmetrovke, precej pa je porazu krivo moštvo samo, ker vse premalo trenirali. Več treninga in volje, pa se bodo lahko dosegli lepši rezultati. V splošnem pa je bila igra z obeh strani precej slaba in se je igralo za avtinitjo, kakor na igrišču. Moštvi sta si po znanju precej enaki in bi rezultat z golom razlike v korist SK Brežice bolj odgovarjal kakor tako visoki poraz Krčanov.

— Ze nad teden dni nezavesten. 24. oktobra so se nad vasjo Selce stekli fante iz vasi Selce in Golek. Golečani so se vračali s ličkanja koruze, ko so jih Selčani napadli s koli. Vnela se prava bitka, kjer je dobil težko rano nad desnim očesom 20-letni Štampfel Alojz, katerega so prepeljali v občinsko javno bolnico v Krško, kjer se pa še ni zbudil iz nezvesti. Njegovo stanje je zelo kritično, vendar pa upajo zdravniki da ga bodo ohranili pri življenju. Kdo ga je prav za prav udaril, se ne ve, ker je bila še tema in so fante tolkli kamor je pač padlo. Vzrok je vinjenost in pa ljubosumnost. Kakor sami pripovedujejo, so že večkrat stekli, vendar do tako hudega še ni prišlo.

Iz škofje Loke

— Sreski učiteljski svet je zasedal v ponedeljek dopoldne v prostorih risalnice na deski ljudski šoli v škofji Loki. Uradna učiteljska konferenca je bila polnoštevno obiskana, vodil pa jo je sreski šolski nadzornik g. Ivan Kržanič, ki je uvodoma pozdravil zastopnika sresa dr. Slavka Zoreta in ravnatelja meščanske šole g. Karla Sovreta. Po uvodnih formalnostih je sledil nastop z mladno o kmetijstvu, nakaj je podal predsedujoči izčrpo situacijsko poročilo o stanju šolstva v škofjeloškem srezu. Tako glede učiteljstva, glede splošne ljudske prosvete, glede šolskih zgradb itd. Sledilo je dvojje sijajnih predavanj. Prvo je imel učitelj g. Ivan Grum, ki je razpravljaval o kmetijstvu iz splošnih naravnih vidikov, drugo pa šolski upravitelj v Poljanah g. Srečko Gostinčar, ki je razmotrival isto vprašanje, le iz gledišča specialnih šolsko-didaktičnih zahtev. Ob zaključku so prišla na vrsto razna interna vprašanja, nakar je bil posvet končan.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20 uri

Sobota, 4. novembra: Striček Vanja. Red B Nedelja, 5. novembra: ob 15. uri Snegulčica. Mladinska predstava. — Znižane cene od 20 din navz. Izven — Ob 20. uri: Neopričevana ura. Izven. Znižane cene od 20 din navz.

Ponedeljek, 6. novembra: ob 15. uri Antigona. Predstava za klasično gimnazijo. Torek, 8. novembra: Zaprtó. Sreda, 9. novembra: Hudčič učencec. Red Sreda.

Cetrtek, 10. novembra: Antigona. Red Cetrtek. Petek, 11. novembra: Neopričevana ura. Znižane cene od 20 din navz.

f

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo žalostno vest, da je po dolgi in mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere, preminul naš ljubljani in dobi očka, gospod

MIROSLAV MECHORA

poštni zvanilek v pokouju

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v nedeljo, dne 5. novembra ob ¼ 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Toplice št. 25 pri Novem mestu, na farno pokopališče v Toplicah.

TOPLICE — LJUBLJANA, dne 4. novembra 1939.

Žalujoča žena MARIJA;

GUSTI — sin, MIMI — hčerka, in ostalo sorodstvo.

SPENCER TRACY

Samo še par dni imate priliko videti najlepši film v njegovi desetletja! Ne zamudite zadnje prilike — oglejte si to umetnino, ki vam bo odprla oči, oplemenitila srce! Ne sramajte se soiz, ki vam bodo zalile oči ob najgledljivejših prizorih — to, kar vam kaže ta film, je resnica — svet je tak! Zato pridite sigurno in pripeljite tudi svojo dečo — vsi boste imeli veselje nad tem umotvorom!

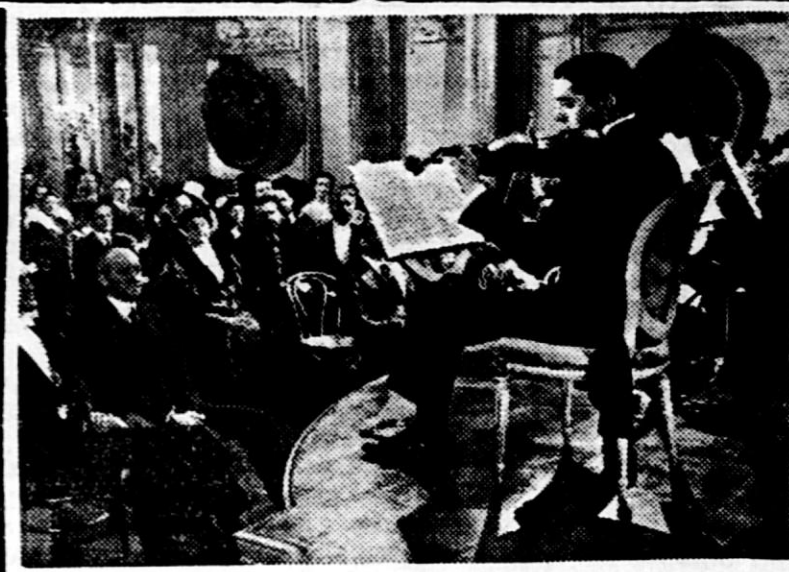
Brezdomci

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri, jutri ob 10.30 (po znižanih cenah) ter ob 15., 17., 19. in 21. uri

KINO UNION — Tel. 22-21

MICKEY ROONEY

Demonska simfonija

ALEXANDERS RAGTIME BAND

Muzik. drama najlepših kompozicij in jazz-melodije slavnega komponista

IRVINGA BERLINA

Premiera danes v KINU MATICI — Telefon 21-24

ob 16., 19. in 21. uri — v nedeljo ob 10.30 dopoldne, 15., 17., 19. in 21. uri

Tyrone Power — Alice Faye — Don Ameche

3 milijone za telefonsko omrežje

Odkar smo dobili novo tarifo, se je število telefonskih pogovorov skršilo za polovico

Ljubljana, 4. novembra. Zadnje čase je budilo polaganje telefonskih kablov na naših ulicah veliko pozornost med meščani. Ljubljanci se vedno živo zanimajo za napredek svojega mesta. Zato so tudi z vidnim veseljem pozdravili dela za izpolnitev telefonskega omrežja. Dovolj nam je znano, kakšne težave smo imeli v Ljubljani s telefonom, ko je južni sneg trgal žice. Namestu kablov imamo še marsikje, celo sredi mesta, proste telefonske vode. Zaradi tega pa niso bile pozimi ogrožene le telefonske zveze, temveč je bil oviran ves razvoj telefonije v Ljubljani. Tudi kapaciteta avtomatske telefonske centrale — ki dovoljuje sicer le priključek 3000 števil — ni mogla biti izrabljena zaradi primitivnega omrežja.

NA RACUN KREDITA

115.000.000 DIN

Delati so začeli letos poleti. Dela vodi mestna telefonska sekcija. Upali smo, da se bo delo začelo prej, saj je bil dovoljen izredni kredit za izpolnitev poštne, telegrafne in telefonske službe v državi že lani jeseni. Ta kredit znaša za vsa država 115.000.000 din. Vendar tega denarja ni bilo mogoče takoj spraviti v promet. Ko je prispel v Ljubljano že najvažnejši material, pa je bilo vendar upanje, da bodo lahko kmalu začeli delati. Sekcija je najela delavce, ki so začeli kopati jame in polagati cevi za položitev kablov, julija.

POLAGANJE KABLA

KONČANO DO BOŽIČA

Delo je zadovoljivo napredovalo, tako da so zdaj že končana glavna zemeljska dela in v južnem delu mesta je tudi že položen zemeljski kabel. Doselej je bilo položeno že okrog 20 km zemeljskega kabla. Pač pa ni še položen zemeljski kabel v severnem delu mesta, in sicer za Bežigradom, na Tyrševi cesti, v Mostah in Zeleni jami. Razen tega bodo napeljali kabel še do St. Vida, toda na tej progi bo obelšen na jekleni vrvi med telefonskimi drogovi. Čaka jih še precej dela, a upajo, da ga bodo končali do božiča. Položili bodo približno 40 km kabla.

Kabel so dobavljale mnoge tvrdke iz več držav, ne le iz Nemčije. Najmočnejši je iz Prage, nekaj ga je prispelo tudi iz Italije. Glavni material je dobavljalo okrog 10 tvrdk.

SE PRIHODNJE LETO

DOVOLJ DELA

S samim polaganjem kablov pa delo nikakor še ni končano. V zvezi s tem so mnoge konstrukcije napeljav. Proste napeljave bodo delno povsem odpravljene. Tako bo večina omrežja pod zemljo. Letos bodo že napravljeni vsi priključki na nove kable, rekonstrukcije pa pridejo na vrsto prihodnje leto. Delo bodo nadaljevali spomladi. Vse bo pa končano šele čez leto dni. Vendar se nam zdaj vsaj ni treba bati, da bi delo zastalo zaradi pomanjkanja kreditov. Proračun obsega vsa dela, ki so v zvezi s polaganjem kabla. Stroški izpolnitve ter modernizacije ljubljanskega telefonskega omrežja bodo znašali okrog 3 milijone din. Najdražji je material. Kable, armature ter pripadajoči material sploh, veljajo nad 2 milijona din. Stavbno gradivo, kakor pesek, cement, cevi, pokrovi za jake itd. z delom vred pa bo veljalo okrog milijon din. V vsoti treh milijonov din so vračunani tudi stroški za rekonstrukcije napeljav, torej za dela, ki so v programu prihodnjega leta. Posebej je treba opozoriti na to, da bodo prosti vodi odstranjeni šele prihodnje leto, ko bodo narejene potrebne rekonstrukcije, zato se bo treba sprijazniti s tem, da lahko pozimi nastopijo še kakšne težave. Vse delo, žal, ne more biti končano že letos, ker ni so mogli začeti delati prej.

RAZŠIRITEV CENTRALE

AKTUALNA PRIHODNJE LETO

Telefon je civilizacijsko sredstvo, ki se ga poslužuje čedalje več ljudi in pri nas še dolgo ne bo dosežen višek razvoja. Zato je pač treba računati v Ljubljani z mnogimi preureditvami. Predvsem bo že prihodnje leto postalo aktualno vprašanje razširitev in modernizacije telefonske centrale, kakor tudi dela ljubljanske cen-

trale znaša 3000 števil. Zasedenih je 2200 števil. Morda bi kdo mislil, da je 800 prostih števil dovolj za doseganje časa. Toda predvsem moramo upoštevati, da doslej marsikdo ni mogel dobiti telefona zaradi nepopolnega in zastarelega omrežja. S položitvijo kablov in rekonstrukcijami napeljav pa bodo lahko kmalu povsem izčrpali zmogljivost centrale. Ze zdej čaka na telefon skoraj 500 prosilcev. Vsi bodo prišli na vrsto prihodnje leto. Med tem se pa bo prijavi še toliko prosilcev, da bodo že prihodnje leto morali začeti resno misliti na razširjenje centrale.

ZAKAJ JE BILA POTREBNA

NOVA TARIFA

Uvedba nove telefonske tarife ne bo mogla bistveno vplivati na razvoj telefonije pri nas, čeprav je treba priznati, da je za marsikoga občutna obremenitev. Tisti, ki se jeze na novo tarifo, bi morali pomisliti, da ima tudi svoje dobre strani. Vedeti moramo zlasti, da pošta uprava ni uvedla nove tarife predvsem zato, da bi čim več kasirala; nova tarifa je potrebna najbolj zato, da se razbremenijo avtomatske telefonske centrale, kar je končno tudi v korist telefonskih naročnikov. Upoštevati moramo namreč, da hkrati lahko telefonari le manjši odstotek naročnikov. V Ljubljani lahko uporablja hkrati telefon le 6% naročnikov. Izkušnje so pokazale, da bi hkrati ne bilo v uporabi mnogo več telefonskih aparatov, četudi bi jih bilo mogoče uporabljati, n. pr. celo polovico. Zato so pač tudi v največjih mestih urejene telefonske centrale tako, da je mogoče telefonirati hkrati le manjšemu številu naročnikov.

TELEFON V LJUBLJANI

NI LUKSUZ

Pred uvedbo nove telefonske tarife smo imeli v Ljubljani večkrat težave s telefonom; dopolnje ob delavnih pogosto marsikdo ni mogel dobiti zveze. Jezili smo se na telefon in nekateri so tudi v jezi sklenili, da se bodo odpovedali telefonu, češ ko bi ga najbolj potreboval se ga ne morem posluževati. Te težave je treba pripisovati preveliki obremenitvi centrale v poslovnih urah. Hkrati je namreč hotelo govoriti več kakor 6% naročnikov in ko so mnogi iskali zvezo hkrati, jih ni moglo govoriti niti toliko. Z neprestanim klicanjem tistih naročnikov, ki so vztrajali pri aparatu, je bila centrala še delj časa obremenjena. Da je pa v Ljubljani tako živahen telefonski promet v poslovnih urah, je treba pripisovati predvsem temu, da so telefoni-

ski naročniki po večini ljudje, ki telefon rabijo v poslovne namene in ne kot zabavo ter luksuz. V mnogih velikih mestih je odstotek naročnikov, ki ne potrebujejo neobhodno telefona, to se pravi, ki ga rabijo samo za prijateljske pomenke in podobne namene, mnogo večji, kakor pri nas. Zato pride do ravnovesja med obema vrstama naročnikov, med poslovnimi ljudmi in ljudmi, ki rabijo telefon predvsem za stanovaljske namene.

ZNATNA RAZBREMENITEV

CENTRALE

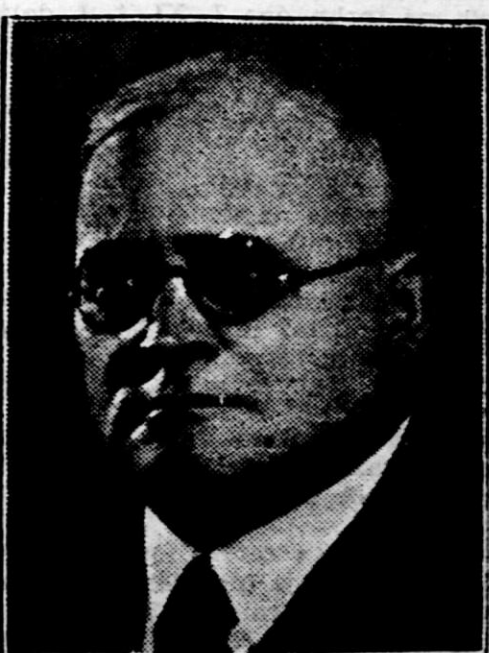
Morda bi kdo mislil, da potemtakem s samo novo tarifo v Ljubljani ni mogoče razbremeniti centrale. Toda že prvi mesec je bil telefonski promet olajšan. Poslovni ljudje se sicer niso odrekli telefonu zaradi novega načina plačevanja po številu razgovorov a mnogo manj so telefon uporabljali ljudje, ki niso telefonski naročniki, a so si ga doslej zelo radi izposojevali v trgovinah, kavarnah, pri znanih in sploh, kjer je bilo telefoniranje zastojno. Ker zdaj nihče ne dovoli uporabe telefona drugim brezplačno, se je število telefonskih razgovorov zelo skršilo; računajo, da je v Ljubljani približno polovico manj razgovorov, odkar je uvedena nova tarifa. Maksimalno število telefonskih razgovorov, dovoljenih za povprečno naročnino je bilo preseženih samo pri 370 naročnikih, ki bodo torej morali plačati posebej razgovore, kolikor jih je pač bilo več. Po vsem tem vidimo, da se je nova tarifa vsaj v začetku dobro obnesla. Ali bo vplivala slabo na nadaljnji razvoj telefonije pri nas, se bo šele izkazalo v daljši dobi.

LJUDJE UPORABLAJO BOLJ JAVNE GOVORILNICE

V Ljubljani je pošta uprava lahko zadovoljna z novo ureditvijo telefonskega prometa, ker je že prejšnji mesec število razgovorov v javnih telefonskih govornikah zelo naraslo. To je zelo značilno za ljubljanske razmere; prej se ljudje niso toliko posluževali javnih govornic, ker so telefonirali zastojno iz kavarn, gostiln ter drugih lokalov, od znancev itd. Zdej ko je treba v lokalih vsak razgovor plačati, se ljudje raje poslužujejo avtomatov. Končno naj še pripomnimo, da s uvedbo nove tarife zadovoljni tudi mnogi telefonski naročniki sami, in sicer zato, ker posej lažje dobe zveze; ker jih toliko ne nadlegujejo ljudje, ki radi »sedijo« na telefonu, ter kličejo vsakogar za vsako malenkost k telefonu in ker si zdaj tudi mnogi več ne izposojajo tako vsiljivo telefona.

Odhod vzornega šolnika iz Novega mesta

Napredna novomeška javnost se je prisrčno poslovila od gimnazijskega ravnatelja Ludevita Vagaje

Novo mesto, 3. novembra

Od Novega mesta se je nedavno poslovil vzorni šolnik. ... upokojeni gimnazijski ravnatelj G. Ljudevit Vagaja. Na naš gimnazijski zavod je prišel iz Murske Sobote in se mu je že v kratki dobi po prihodu v naše mesto posrečilo, da je za-

vod obvaroval škodljivih vplivov in uspešno započel nacionalno vzgojo m'ladine. To svojo nalogo, ki si jo je ob svojem prihodu kot prvo zastavil, je v polni meri izpolnil. Na zavodu je vzpostavil vzoren red in disciplino in tako dvignil sloves naše gimnazije na zavidljivo višino. Učni uspehi učencev so bili iz leta v leto boljše. Navaj učencev na zavod pa je postal v zadnjih letih rekorden. Z njegovim prihodom in njegovim delovanjem na zavodu se je vračal sloves novomeške gimnazije, kakršnega je uživala v predvojnih letih, ko je dala našemu narodu lep kader odličnih, v svetu veljavnih moč. G. ravnatelj, ki se je oprijel vsakega kulturno-prosvetnega in nacionalnega dela z neverjetno vztrajnostjo in ljubeznijo, je delal v teh smereh tudi v vseh naših družtvih. Bil je izredno simpatičen mož, zelo priljubljen in visoko cenjen. Njegovo udeleževanje pri Sokolu je bilo zelo aktivno in vredno vse pohvale. Ni nam treba še posebej omenjati, da je bil g. ravnatelj velik ljubljeneč šolske mladine, ki ni videla v njem samo strogega, a pravičnega profesorja, temveč predvsem vzgojitelja, svetovalca, očeta, ki je vso svojo pozornost posvečal m'ladini. Njegova velika iskustva, ki si jih je pridobil na raznih zavodih, pa so mu bila pri njegovem delu izdatna opora.

Mož, ki lahko s ponosom zre na svoje velike vzgojne uspehe, je nastopil svoje prvo službeno mesto leta 1910 v Ljubljani. Do svetovne vojne je služboval v Kranju. Svetovne vojne se je udeležil kot oficir in je kmalu prišel v rusko ujetništvo. V Odesi je leta 1916 vstopil kot dobrovoljec v srbsko dobrovoljsko divizijo, s katero se je udeležil vojnih operacij v Dobruži

Jutri bo počaščen „prijateljčkov“ spomin

Odkrila bo spominska plošča Radivoju Peterlinu — Petruški na njegovi rojstni hiši v Kamniku

Ljubljana, 4. novembra. Tih in skromen, kakršen je bil vse svoje življenje, je lani legel k večnemu počitku na kamniških Zalah v svojem rojstnem mestu, slovenski pesnik in novinar Radivoj Peterlin-Petruška. Njegov pogreb je pokazal, da je imel Petruška mnogo res dobrih in iskrenih prijateljev, ki so ga razumeli in ki so tudi sami v sebi vedno gojili misel, kakršna je Petruška izražal v svojih delih. Tudi samo mesto Kamnik je počastilo spomin svojega, v življenju revnega, po duhu pa bogatega rojaka.

Pokojni Petruška ni bil najboljši tovariš samo književnikom in novinarjem, ki so ga v tako lepem številu spremlili na njegovi zadnji poti proti lepim kamniškim Zalah. Prav tako tiho, pa vendar plodno, saj je udeleževal tudi pri naših četrtnih, saj je bil nekaj časa predsednik njihove organizacije, potem pa so ga izvolili za svojega častnega člana. Ko je umrl, je ljubljanski pododbor četniškega združenja dal pobudo, da bi pokojniku na njegovi rojstni hiši na Suti v Kamniku vzdali spominsko ploščo, ki bi se poziml rodovom za nami pričala, da je bil v tistem skromnem domu rojen in da je v njem, potem ko je s ljubeznijo in dobroto v srcu preromal ves slovenski svet in se zanj izživel, tudi umrl naš veliki rodoljub, borec za slovensko misel, pesnik in novinar.

Letošnje oktobrsko vreme v Mariboru

Najtopplejši dan je bil 18. oktobra, najhladnejši pa 31. — Obilje padavin

Maribor, 3. novembra. Zanimiv je pregled vremenskega stanja v letošnjem oktobru. Najtopplejši dan je bil 18. oktober, ko se je živo srebro letos zadnjič dvignilo na 26,8 stopinj Celzija. Najhladnejše pa je bilo 31. oktobra zjutraj, ko je kazal toplomer 1,8 stopinj pod ničlo. Samo trije dnevi so bili v letošnjem oktobru tako mrzli, da je zdrknilo živo srebro pod ničlo. Povprečna mesečna toplota je izkazovala 9,4 stopinje, povprečna najvišja toplota 13,4, povprečna najnižja toplota pa 5,2 stopinj C. Potemtakem je bil lanski oktober glede toplote v toliko drugačen, ker je bila povprečna mesečna toplota nekoliko višja in ni bilo nobenega vročega dne.

V letošnjem oktobru je deževalo 16 dni. Povprečno pride na deževni dan 7,9 mm padavin ali pa povprečno okoli 4,1 mm padavin na vsak dan v mesecu. Skupno je bilo v oktobru padavin za 126,1 mm, kar pomeni, da se je izšlo na površini enega kvadratnega metra 126,1 litrov vode. Najboljše padavinski dan je bil 28. oktober, ko je padlo v kratkem času od 14.15 do 14.25 ni manj kakor 23,4 mm dežja. Naliv je spremljalo grmenje in bliskanje, mestoma tudi kakor grah debela redka toča, ki pa ni k sreči napravila niti najmanjše škode. Lanski oktober pa je bil glede naravnih pravej strogašnejši, saj je bilo lani za več kot polovico manj dežja in tudi mnogo manj deževnih dni.

Najvlažnejši dan v letošnjem oktobru je bil 5. oktober, ko smo imeli v zraku 96% vlage. Omenjenega dne je namreč deževalo s kratkim presledkom od zore pa kasno v noč. Najbolj suh je bil 24. oktober, ko je bilo 44% zrčne vlage. Povprečna mesečna vlaga kaže 89,6%, kar dokazuje, da je bil oktober še vlažnejši kakor september, ki je bil itak precej vlažen mesec.

Najvišji zračni tlak je bil v letošnjem oktobru 742 mm, najnižji pa 724,1 mm. Povprečni mesečni zračni tlak je izkazoval 734,5 mm. Lanski oktober je imel v vseh ostrih višji zračni tlak. To kaže, da je bilo lani v oktobru v splošnem lepše vreme.

in na solunski fronti. Po demobilizaciji je služboval eno leto še v Ljubljani, nato v Celju in Murski Soboti, končno pa v Novem mestu, od katerega se je sedaj po sedmih letih plodnosa delovanja na zavodu in v naprednih organizacijah, predvsem Sokolu, poslovil in odpotoval v Ljubljano, kjer se je s svojo družinico za stalno naselil.

Ob odhodu priljubljenega ravnatelja je Sokol priredil v Sokolskem domu na čast svojemu agilnemu delavcu lep poslovilni večer. Udeležencev večera je bilo mnogo in to iz vseh slojev. Baš na tem izredno lepem družabnem večeru se je pokazala popularnost odhajajočega ravnatelja. V zdravicah je bila izražena globoka zahvala Novomeščanom za vse njegovo delo. V imenu Sokola je društveni starosta br. notar Matija Marinko naglasil velike zasluge br. Vagaje, ki jih ima za sokolsko društvo, gimnazijo in vso napredno javnost. Viharno odobravanje vseh navzočih pa je žel ob tej priliki poslovilni govor župnega staroste br. dr. Ivana Vasiča. Prirediteljem se je za izkazano pozornost zahvalil g. ravnatelj, ki je naglasil, da je storil čemo to, kar je mož storiti dolžan v dobro naroda, kateremu je vedno zvesto služil. Potem je nastopil član sokolske dramske družine br. J. Kobe ml., ki je recital prilkladne odlomke iz Cankarjeve knjige »Hlapec Jernej«. Pred odhodom je bila izrečena g. ravnatelju krasna slika »izredne posnetek Novega mesta«, ki ga je napravil brat profesor Veselko. G. ravnatelj je limo, da bi v krogu svoje obitelji zadovoljno užival zaslužen pokoj.

To svojo lepo zamisel je ljubljanski pododbor četniškega združenja tudi uresničil. Relief spominske plošče, ki ga kaže naša slika, je umetniško delo prof. Ivana Savičevca, Petruška pa je na njej upodobljen s svojo dobrohotnostjo in slovensko preprostostjo, kakršen je bil vse svoje življenje: vsakemu je želel dobro, največ najboljega pa naši veliki slovenski domovini. Za to spominsko ploščo pokojnemu Petruški naša javnost ni prispevala, kolikor bi bila morala. Mnogi, ki bi bili lahko iztegnili svojo dlan, so jo pustili stisnjeno in niso vsaj s skromnim prispevkom omogočili čim lepšo počastitev pok. Petruške. Toda četniki so premagali vse ovire in z njim lastno vztrajnostjo odstranili težave, tako da bo spominska plošča slovenskemu apostolu Petruški odkrita že jutri s. t. m.

K odkritju spominske plošče svojemu tovarišu ne bodo četniki vabili n kogar. To bi ne bilo v skladu z življenjskimi načeli pok. Petruške, ki je bil zmerom tih in skromen in ki ni nikoli silil v ospredje, kljub temu pa je vsak, ki ga je bil spoznal, postal enako dober »prijateljček« širnega slovenskega sveta in vseh pošteno, plemenito mislečih ljudi.

Slovesnost odkritja spominske plošče pokojnemu Petruški bo torej skromna in spontana. Udeležili se je bodo brez posebnih povabil vsi tisti, ki ljubijo slovenski svet in slovensko misel. Med nami je še mnogo takšnih, ki smo poznaši našega pokojnega »prijateljčka« in vso njegovo dobroto, spet drugi pa ga poznajo iz njegovih del: pesnik, topolistov in novinarskih člankov, v katerih je Petruška zmerom poudarjal tisto, kar bi nam moralo biti najsvetjše: ljubezen do slovanstva in ljubezen do bližnjega. Vsi tisti, ki poznajo dobroto in veliko slovesnost našega Petruške in ki vedo, kaj nam je prav v sedanjih časih najbolj potrebno — in to je Petruška zmerom najbolj naglašal in si postavil za svoj življenjski cilj — bodo v nedeljo dopoldne pohiteli v Kamnik, da s tem poudarijo svoje simpatije do samega Petruške, hkratu pa v enako veliki meri tudi do vsega tistega, česar nas je Petruška učil in kar ga je kot neutrudljivega romarja neprestano gnalo po slovenskih državah.

E-7

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM V ŠISKI — Telefon 41-79

Ljubljana drama z orijenta

Vizija orijenta

(GOLA PLESALKA)

V glavnih vlogah: eklatantna lepotica Rama Tahé, Charles Vanel, Jules Beery

Predstave danes ob 1/2 9. uri, jutri ob 3., 5., 7. in 9., v ponedeljek ob 1/2 9. uri

Prihodnji spored:

CHERI-BIBI

ŠAH

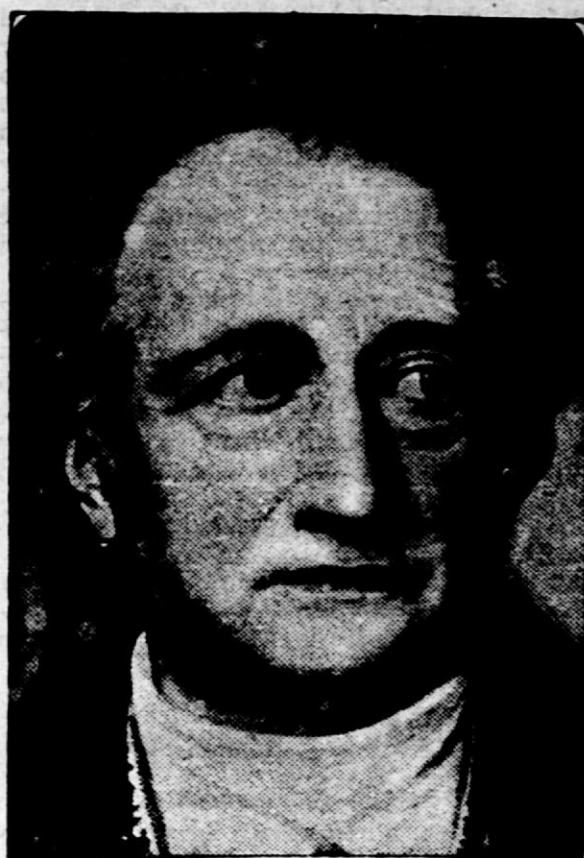
III. pokalni brzoturni moštvi SZŠ. Na željo nekaterih klubov je odbor Slovenske šahovske Zveze sklenil, da se III. pokalni brzoturni moštvi SZŠ, ki se III. prvo leto določeno za 5. novembra, preloži na nedeljo 12. novembra. Podrobnosti bodo objavljene kasneje. Odbor Slovenske šah. zveze.

Slavni možje brez denarja

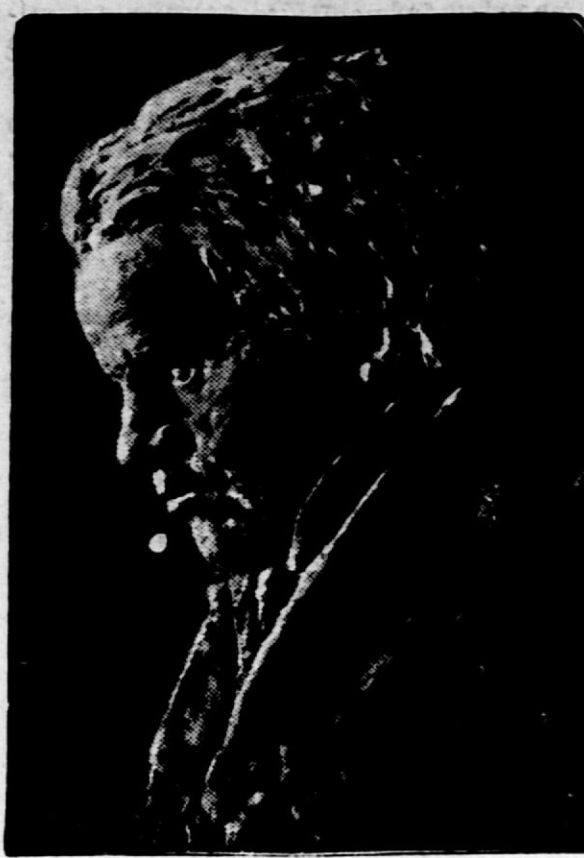
Samo nekaj primerov, ki kažejo, da genialni ljudje navadno ne znajo gospodariti z denarjem, čeprav ga imajo mnogo

Dumas — oče

Goethe

Beethoven

Chateaubriand

the ugoditi vsem prosilcem od študentov do takih, ki so prosili za subskripcijo v znesku več tisoč cekinov, bi moral biti mnogo premožnejši nego je bil. Iz tega si lahko vsaj deloma razlagamo, zakaj Beethoven ni dobil odgovora na svoja pisma in zakaj je bilo Schubertovo pismo odloženo, ne da bi ga bil Goethe odprl. Res je, da Goethe nikoli ni poznal pravega pomanjkanja ali resnične bede. Edino to je bil vzrok, da ga je resnična denarna stiska bolj odbijala nego vzbujala v njem sočutje. Nikakor pa Goethe ni živel brez denarne stiske. Kdo ve, kako bi bilo z drugim delom »Fausta«, da ni dovolil weimarski vojvoda svojemu ministru dvojne plače.

Zapravljivci med francoskimi literati

Francoski pesniki in pisatelji so sploh znani po svoji zapravljivosti. Med njimi je pomanjkanje denarja mnogo večje, nego pomanjkanje novih idej. Brez zastavljalnic bi si francosko literaturo težko mislili. Marsikateri francoski pesnik, pisatelj in skladatelj je zaslužil mnogo denarja, še več ga je na vsak zapravil. Resnični honorarji so bili znatni, pri Dumasu očetu, Eugenu Sue in Balzacu so znašali honorarji od vrstic čisto 100.000 frankov, toda tem ljubiteljem življenja to ni zadostovalo. Zlasti stari Dumas je bil naravnost genialen zapravilavec, ki iz dolgov in predjemov sploh ni prišel. Naj so se gledališki ravnatelji in založniki še tako zaklinjali, Dumas je znal izvesti od njih vedno nove predjume. Včasih je segel celo po izsiljevanju, jasno in odločno je izjavil, da ne bo izvršil romana, če ne dobi novega predjuma. Po njegovih delih so ljudje tako radi segali, da mu seveda ni bilo mogoče odrediti predjuma.

Chateaubriand je zvedel za to početje in ker je bil marljiv Dumasov učenec je znal kmalu tako spretno izvajati od gledaliških ravnateljev in založnikov predjume, da je njegova virtuoznost na tem polju kmalu zaslovela med francoskimi literati.

Nadomestilo za kavo iščejo

Natečaj italijanske vlade, ki vzbuja njegov izid pozornost po svetu

Italijanski radio je oni dan poročal, da je razpisala vlada natečaj za odkritja kavinog surogata. V sebi naj bi imel kofein, alkaloid, kakor je v kavi in čaju. Ta alkaloid ni samo v kavi in čaju, temveč tudi v drugih rastlinah, ki jih je odkril človek s svojim instinktom v raznih krajih sveta. Med te spadajo orehi kola, ki raste v Afriki ali paraguajski česmina, ki se njemu listi kuhajo podobno kakor listi čaja in iz njih skuhan čaj se imenuje mate. Še prej so v Italiji poskušali nadomestiti kavo in čaj z rastlino karkade, ki raste v Italiji sami. Iz nje se kuha rdečast napitek dokaj prijetnega okusa, ki pospešuje prebavo. V njem pa ni nobenega alkaloida, ki bi imel na človeške možgane podoben razburilni učinek kakor kava ali čaj.

Pozornost strokovnjakov je vzbujala zadnje čase še druga rastlina, rastoča v Italiji. To je celastus ali kata edulis, znana v Abesiniji pod imenom khat. Ta rastlina raste v abesinskih krajih Soa, Kafa in Tigre, zlasti pa v Harraru, kjer jo tudi pridno goje in kjer se rabi pri verskih obredih. V tej rastlini so razni alkaloidi, ki

njih učinek na človeški organizem spominja na učinek kofeina, deloma pa tudi kokaina. Poskusi na genovskih kliniki so pokazali, da učinkuje khat na vse žive celice pa bodisi človeške ali živalske podobno kakor kokain.

Uživanje khatu kot mamila je dokaj razširjeno. Iz Abesinije je prišel khat v Arabijo in Jemen, kjer žvečijo njegove liste ali pa pije iz njega skuhan čaj. Khat preganja spanec in lakoto, človek se počuti po njem blaženega. Tudi občutek utrujenosti izgine, če pijemo iz khatu skuhan čaj. Zdravniki so pa ugotovili, da škoduje khat srcu. Po večjem uživanju lahko nastanejo srčne bolezni. Zato imajo mnogi prebivalci abesinske pokrajine Harrar slabo srce. To neprijetno svojstvo imajo vsa mamila, tudi kofein, kava in čaj. Nekateri strokovnjaki trdijo, da povzročijo neprestano uživanje khatu v veliki množini tudi neopredelnost. Nekoč se je trdilo to tudi o kavi. Izid natečaja, ki ga je razpisala italijanska vlada, pričakujejo z velikim zanimanjem ne samo v Italiji, temveč tudi drugod po svetu.

Od Mayerlinga do Sarajeva

Ko so snemali prizore atentata in pričetek vojne 1. 1914, je vojna 1. 1939 preprečila dovršitev filma

Vojna je preprečila dovršitev nekaterih velikih francoskih filmov, med temi je tudi film »Od Mayerlinga do Sarajeva«. Po naključju je režiser Max Ophüls izdelaval v začetku septembra, ko je bila v Franciji odredjena splošna mobilizacija, prizore o dogodkih v Sarajevu 1. 1914. in o pripravah za mobilizacijo, ki ji je sledila svetovna vojna. Filmu manjkalo samo še nekatere scene, približno 500 m filma.

Scenarij filma »Od Mayerlinga do Sarajeva« obdeluje ljubezen avstrijskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda do grofice Zofije Chotek. Kaže to edinstveno ljubezensko razmerje, ki je imelo usodno posledico, od začetka do vidovanskega atentata v Sarajevu dne 28. junija 1. 1914. V mestu Romans, ki leži okoli 100 km južno od Lyonsa, so zgradili »Sarajev«. Med snemanjem prizorov o atentatu je imel režiser še nevedenosti zaradi mobilizacije. Moral je reducirati število

statistov, ker so nekateri že odšli k vojakom, nekateri statisti so prišli že v uniformi in so se v naglici preoblekli. Vlogo atentatorja Principa je imel G. Bert Gil. Tisti dan, ko bi imel priti na vrsto pri snemanju, se je zjutraj ves iz sebe javil pri režiserju in mu povedal, da je mobiliziran in da se mora takoj odpeljati k svoji vojni enotici. Režiser je moral angažirati drugega igralca, ki je prevzel Gilovo vlogo.

Kljub prizadevanju, da bi film dokončal, režiserju to ni uspelo. Tretji dan po mobilizaciji že ni mogel več nadomestiti mobiliziranih igralcev in statistov z novimi. Prekinil je delo in poslal domov tudi Edwige Feuillère, ki igra vlogo Zofije Chotek in Johna Lodgea, ki igra vlogo prestolonaslednika Franca Ferdinanda. John Lodge je bil angažiran posebno za ta film in je dopotoval v ta namen naravnost iz Hollywooda. Avstrijskega cesarja Franca Jožeta igra Jean Worms.

Režiser Max Ophüls hoče pa vendario film spraviti v promet, čeprav ni dokončan. Predvajal naj bi ga kot filmski fragment. Režiser hoče film spopletiti z govorom napovedovalca, ki bi s primerno dramatičnim govorom izpolnil govor in slike, ki v filmu manjkajo. Napovedovalec bi povedal, da bi se moral film končati v začetku svetovne vojne 1. 1914 in da je izvedbo konca preprečil začetek vojne 1939, itd. Na ta način predvajani fragmenti bi utegnili kmoti, če bi se posredilo izpolniti luknje z dobrim napovedovalcem in z dobrimi pojasnili, nenavadno dramatičen učinek. Režiser išče dobrega pisatelja, ki bi napisal besedilo za vrinjenega napovedovalca in išče tudi že dobrega napovedovalca med filmskimi igralci. Tega bo težje našel kakor pisatelja, kajti skoraj vsi najboljši in najbolj znani francoski filmski igralci so mobilizirani.

Nagrajena zgodba

V Ameriki je bila nedavno priznana prva nagrada kratki zgodbi, obsegajoči izvleček iz računske knjige nekega trgovca. Zgodba res zasluži prvo nagrado. Glasi se:

1. aprila: oglas: iščem strojepisko	2
3. aprila: vijolice	1
4. aprila: čokolada	2
6. aprila: plača strojepiski	50
10. aprila: šopek	3
11. aprila: čokolada za mojo ženo	2
15. aprila: plača strojepiski	50
18. aprila: piškoti	7
20. aprila: bomboni za mojo ženo	0.80
22. aprila: plača Maud	80
24. aprila: večer z Maud (gled. več.)	35
25. aprila: čokolada za mojo ženo	0.80
28. aprila: kozuh za mojo ženo	880
29. aprila: oglas: iščem možko pisarniško moč	2

Hiša brez stopnic

Velike italijanske avtomobilske tvornice Fiat imajo zelo zanimivo hišo za svoje delavce. Zgrajena je v obliki ogromnega 25 metrov širokega valjarja. Visoka je 52 m in od drugih hiš se razlikuje po tem, da v nji stopnic sploh ni. Tla in stopnišča se namreč zgrajena v obliki vijaka. Hiša ima 13 nadstropij in namestu stopnic je v nji rampa z 2,6 m visokimi hrbtisči. S hodnika v obliki rampe se pride v stanovanjski del hiše, širok povsod 5,5 m. Če bi stanovanjski del razvili, bi bil dolg 720 m.

Ker so tudi tla v sobah nagnjena, ne smejo biti noge postelj enako visoke, temveč različne, tako da se nagib tla izravna. Vseh postelj je v hiši 800. Poslopje je iz armiranega betona. Ogrodje, ki nosi ogromna vijaku podobna tla, tvori stebre, na obodu jih je 24, znotraj pa 14. Poslopje služi delavcem za počitnice, zlasti pa otrokom brezposelnih delavcev.

Nova ljubezen Grete Garbo?

Grete Garbo ima novo prijateljico, novo ljubezen! To je novica, ki so jo pred tedni objavili nekateri ameriški listi in o tem »dogodku« govori danes ves Hollywood. — Mož je star 40 let, je visoke postave, ima plave lase z rdečkasto nijanso, je zelo simpatičen in zelo inteligenten. Govori angleško z avstrijsko nemščino poudarkom in je zelo bogat. Piše se Gaylord Hauser in je zdravnik, ki ne izvršuje svoje prakse, temveč prodaja zdravilna zelišča. V bližini Hollywooda na griču Beverley Hills ima vilo, katero obdaja velik vrt. V tej vili in na tem vrtu prebija zadnje čase Grete Garbo ves svoj prosti čas. Sprehaja se po prostornem lepem vrtu in se sonči in koplje v velikem bazenu. Ali ljubi doktorja Gaylorda? Prav za prav tega nihče ne ve. Njeni prijatelji in prijateljica doktorja Gaylorda pravijo, da je Grete Garbo zljubila idilično doktorjevo vilo in krasen vrt okoli vile. Sem se začete pred vsiljivimi reporterji. Gaylord predava v večjih ameriških mestih o zdravnih zeliščih in daje nasvete za dietično prehrano. Pred dvema letoma je postala njegova pacientka tudi Grete Garbo, ker se je hotela zrediti in se je s Hauserjevo dijeto res zredila. Hauserjeve recepte za zdravo prehrano upoštevata tudi vojvodinja in vojvoda Windsorski.

Prazna dežela

Ameriški listi poročajo, da bo imela Avstralija kmalu 7.000.000 prebivalcev. Po uradnih ugotovitvah jih šteje zdaj 6 milijonov 946.000, od teh 3.512.000 moških in 3.434.000 žensk.

Avstralija je skoraj tako velika kakor Evropa, in tako lahko trdimo, da je to prava prazna dežela. V tem primeru vidimo kako neenakomerno je razdeljeno prebivalstvo naše zemlje. Dočim se v Evropi ljudje gneto in bore za takozvani življenjski prostor, kjer ne morejo živeti tako na tesnem, so drugod prazne cele dežele in ljudje so naseljeni samo v velikih mestih ob morju, drugod je pa vse puščava. Avstralija je zanimiv primer tega, kako so se preživele kolonizacijske metode Angloasasov, ki so se sicer ubranili dotoka italijanskih in zamorskih delavcev v to deželo, sami pa niso znali poljedelsko izkoristiti.

Preveč Andersenov

Svedsko notranje ministrstvo je izdalo uradno poročilo, iz katerega je razvidno, da ima država vsako leto 20 do 25 milijonov svedskih kron škode, ker je na Svedskem preveč Andersenov. Karlsenc, Johannsenov, Petersenov in Eriksenov. Posledica tega so neprestane zamenjave, napačna naročila, nepotrebno pisanje in izločevanje, kar vse povzroča veliko škodo, za katero ne more biti nihče odgovoren.

Kdaj je ženska najlepša

Mesec, v katerem so ženske najlepše, je že za nami in zato lahko brez strahu povemo, da so moški vedno pripravljeni izkoristiti vse, kar se da in tako bi morda izkoristili tudi to. Lastnica in ravnateljica salona, kjer se goji in neguje ženska lepota, Helena Rogerova v New Yorku je vajena gledati na ženske s kritičnim očesom in v svoji stroki mora biti dobro podkovana. Oni dan je na predavanju trdila, da so ženske najlepše v septembru. Pozimi od novembra do februarja postanejo poteze ženskega obraza trše in ostreje, tako da se zdi obraz starejši, čeprav ženska še ni stara. Spomladi začeni s marcem pa postane polt nečista, pojavijo se razni škodljivi koži. Pomlad je pa tisti letni čas, ko skusa vsak organizem izločiti iz sebe vse, kar je v njem škodljivega in nezdružljivega. Poleti zopet od junija, ko začne pripekati sonce, je zrak težak in zaprašen. Posledica tega je, da postane koža na ženskem obrazu mastna in tudi oči dobe moten izraz.

Edino jeseni, v septembru, ko je še toplo, toda ne tako kakor v juliju, ko je hladno, toda ne tako kakor v januarju in ko se veseli ženska nove mode, novih oblik, novih prijetnih doživetij, postane njen obraz pod vplivom ozračja samega, pa tudi od teh pričakovanj in miru v naravi tako lep, da lahko trdimo, da je ženska jeseni najlepša.

Sedem načinov seznanjanja

V Ameriki je izšla satirična knjiga pod naslovom »Sedem načinov seznanjanja«. Napisal jo je neki filmski igralec in v nji so opisane težave, ki jih morajo premagovati izdelovalci filmov, kadar je treba v filmu opisati, kako naj se seznanita fant in dekle, ki se nazadnje vzameta. Sami veste, kako čudna so naključja, ki spravijo skupaj v filmu fanta in dekleta. V ameriški knjigi so ta naključja razdeljena na sedem načinov in podrobno so našteje vse zanimive prigode, ki spravijo skupaj mlade ljudi. Med njimi so tudi dokaj neobičajni primeri.

Eden natežljiv problemov ameriškega filma je bil, ko je bilo treba preskrbeti ljubico osamljenemu brodomolcu na pustem otoku. Napravili so to tako, da se je nekoga dne pojavil na otoku — seveda samo v filmu — čoln brez vesel, ki ga je vrglo morje na suho. V njem je sedelo krasno dekle. Izdelovalci filmov si izmislili toliko novih načinov, kako spraviti skupaj mlade ljudi, da se jih je običnost že navnela. In tako se je zgodilo, da je dosegel nazadnje največji uspeh film, v katerem sta se zaljubljena seznanila tako, da sta si bila enostavno predstavljena.

Zadnje čase je Grete Garbo videti izredno srečna. Pri snemanju filma »Nooček« so vsi opazili to spremembo. Grete je bila dobre volje, smejala se je na vse grlo in se je prijazno pogovarjala z vsemi v ateleju. Vsega tega so dotlej pri Greti Garbo pogrešali. Ker je srečna, pravijo, da more biti srečna samo zaradi svoje nove srečne ljubca.

do, za katero ne more biti nihče odgovoren.

Zdaj opozarjajo na Svedskem na ukrep, ki se je zelo dobro obnesel v Nemčiji. Ljudje, ki se njihova rodbinska imena zelo pogosto ponavljajo, morajo sprejeti še eno ime. Razen tega so v Nemčiji take ljudi pozvali, naj zaprosijo za izpremembo rodbinskega imena. Nekaj podobnega hočejo storiti tudi na Svedskem. Ze telefonski seznam glavnega mesta Stockholma priča o obseznosti tega problema. Ime Andersen se ponavlja v njem 4425 krat, ime Karlson 3757 krat, Johannsen 4129 krat in Petersen 3743 krat. Na vsem Svedskem živi okrog 30.000 Eriksenov. Lahko si mislimo kolike težave morajo nastati iz tega. Toda Andersen in Erikseni se navzile temu krčevito držijo svojih imen in ukonili se bodo samo sili, po kateri bo morala seči oblast prej ali slej, če bo hotela napraviti red.

VZROK PREPIRA

— Čuj, zakaj si se pa prepiral z ženo ko sem prišel k vam?

— Zatrjevala mi je, da je njena prijateljica skoraj tako lena kakor ona, jaz pa sem v raztresenosti pritrtil.

ZAKON SOLA ŽIVLJENJA

— Večkrat se mi zdi, da je zakon podoben šoli. Zena sedi za katedrom, mož pa v klopi.

— Da, in največ se nauče izredni poslušalci.

Znano je, da so bili ljudje, ki so ustvarili velike duhovne vrednote, pogosto zelo siabo podkovani v praktičnem življenju, da niso poznali gospodarskih načel, skratka, da niso bili sposobni boriti se za obstanek. Tudi največji umetniki so ustvarili svoja dela v obupnih gmotnih razmerah. Naj so bili to pisatelji, slikarji ali skladatelji, vsi so imeli skupnega sovražnika: nered v finančah. Navadno je povzročilo njihove gmotne težave nerazumevanje časa in pogosto se je zgodilo, da so morali slikarji, ki so njihova dela po njihovi smrti tehtali z zlatom, prodajati svoje umetnine za mal denar, da so se sploh lahko preživljali. Večkrat je bila pa kriva tudi lahkomišelnost.

Beethoven in Schubert

Beethoven, najpoosnejši med ponosnimi in Schubert, ki je siral svoje bogate melodije kar iz rokava, sta živela in umrla kot berača. Oba sta poznala vrednost in moč denarja, toda njuna dosmrtna revščina je jasno pokazala, kako minljive so posvetne dobrine v primeri z nadnaravnimi, z večnimi vrednotami duha. Beethoven in Schubert sta se obrnila s pismenimi prošnjami na tajnega svetnika in ministra Goetheja. Nikoli ni bilo pojasneno, da-li je usoda ali pa minister sam potegnil križ čez račune obeh prosilcev. Ko je prišlo Beethovenovo pismo v Weimar, je ležal 74 letni bolni Goethe v postelji. Beethoven je hotel z javno zbirko zagotoviti izdajo svoje »Velike maše« in začel je svoje na Goetheja naslovljeno pismo z naslednjimi besedami:

Pisal sem sicer mnogo, toda napisal nisem skoraj ničesar. Toda zdaj nisem več sam, že nad šest let sem pestunja sinčka mojega pokojnega brata... Nekaj vaših besed bi pomenilo zame srečo...

Goethe je premagal težko bolezen, toda Beethovenovo pismo je romalo v najskrivnejši predalček, čeprav je bil Goethe glede korespondence velik pedant. Tam so našli pismo po Goethejevi smrti. Takrat je bil Franz Schubert še malno znan in njegovega pisma sploh niso odprli.

Goethe

Pa tudi Goethe je poznal denarne stiske, seveda na svoj način. Po svetovnem uspehu »Wertherja« je napisal Sophie von Laroche: »S svojim pisateljevanjem si nisem zabelil niti še juhe, in tega najbrže tudi v bodoče ne bom storil.« Ko je bil star 67 let, je prosil, naj se mu podvoji ministrska plača. Iz tega je razvidno, da mu dohodki od pisateljevanja niso zadostovali za kritje precej velikih izdatkov. Goethe je namreč živel dokaj razsipno. Zanimivo je, kako je utemeljil po 40 letih službe svojo prošnjo. Po Herderjevi, Schillerjevi in Wielandovi smrti se je baje obrnila nanj cela tropa prosilcev.

...tako da pri nobenem delu nimam mira in da moram trčevati mnogo časa ne samo za odgovore, temveč tudi za prijateljske odklonitve... V takih razmerah se po pravici smatram za javno osebo in nihče mi ne more zameriti, da posim za priboljšek v skromni meri, ki bi mi ga mogla nuditi država.

Prošnja za povišanje plače obsega 7 tiskanih strani in dosegla je popoln uspeh. Od tistega dne do svoje smrti je dobival Goethe dvojno plačo, za takratne razmere redno visok znesek 3000 tolarjev letno. Weimarski glavni knjižničar Riemer je napisal o Goetheju: Če bi bil hotel Goe-

Izpopolnitev slovanske knjižnice v Ljubljani

„Masarykova knjižnica“ dobi še bolgarski oddelek

Ljubljana, 4. novembra. Včeraj so prireditelji razstave bolgarske knjižnice končali svoje delo. Knjige so spravljene začasno v društvenih prostorih Jugosl.-bolgarske lige. Razstava je budila tako veliko zanimanje v naši javnosti, da je treba spregovoriti o nadaljnji usodi bolgarskih knjig.

Z zbiranjem knjig z razstavo je bila težava. Precej knjig je bilo sicer v Beogradu še od razstave, vendar ne dovolj, da bi lahko priredili v Ljubljani večjo razstavo. Potrebno je bilo še preakrbiti knjige iz Sofije, zbrati bolgarske knjige iz zasebnih knjižnic v Ljubljani, univerzitetnih zavodov in precej knjig je posodila tudi mladinska matica.

PODPORA PRIREDITELEM

Prireditelji je bila zelo olajšana, ker je javnost pokazala razumevanje za njo, pa tudi oblasti so bile prirediteljem naklonjene. Mestna občina je podprla prireditelje s denarno podporo in dovolila je uporabo okrasnih rastlin iz mestne vrtnarje. Tudi nekatere trdnice in posamezniki so radi prisločili prirediteljem na pomoč. Tako je n. pr. trdnica Klein posodila steklo, da so z njim pokrili knjige na stojalnih; podjetje Tlačar je posodilo dragocene keramične obtežilke za knjige, trdnica Skaberne in M. Česnikova sta posodili mnogo blaga, jute in platna za prevleko stojal in police Ivanke Leskovic je posodila za okras sprednje stene dragoceno preprogo in pomagala je aranžerjem pri delu.

Prireditelji so zelo hvaležni tudi Mladinski matici, ker je posodila za razstavo 300 mladinskih knjig. Knjige iz zasebnih knjižnic so tudi precej izpopolnile razstavo, saj je n. pr. sam tajnik lige V. Bučar posodil 200 knjig. Liga je imela na razstavi 120 svojih knjig. Tudi ga. Pavla Hočevarjeva, marljiva ligina delavka, je posodila svoje knjige za razstavo.

LIGA POSREDUJE NAKUP KNJIG

Občinstvo se je zelo zanimalo še med razstavo, katere knjige ostanejo v Ljubljani. Čeprav na razstavi ni bilo knjig na prodaj, je bilo doseženih mnogo praktičnih uspehov. Da so se obiskovalci resno zanimali za bolgarsko knjigo, dokazujejo že številna naročila raznih bolgarskih knjig; knjige so naročali pri ligi, ki bo posredovala nakupe, dokler ne bodo bolgarske knjige naprodaj v naših knjigarnah. V ta namen bo tudi potoval zastopnik lige v Sofijo, kjer bo nakupil narodečne knjige. Hkrati bo tudi skušal organizirati prodajo slovenskih knjig v Bolgariji in bolgarskih pri nas. Upanje je, da bodo knjigarne pokazale vse razume-

vanje za ureditev knjižnega trga. Ob prirediteljih razstave so naročili bolgarske knjige zastopniki ustanov in zasebniki. Če bi bil to edini uspeh razstave, bi vendar bil lahko zadovoljni. Značilno je, da so knjige naročali tudi zasebniki iz notranjosti države.

MESTNA OBČINA UPRAVLJA

»MASARYKOVO KNJIZNICO«
Vsi bi seveda želeli, da bi ostalo čim več knjig v Ljubljani. Toda, kakor rečeno, knjige so zbrane ter izpostavljene iz različnih zbir in jih bodo morali mnogo vrniti. Pač pa ostane velik del knjig, ki so prispeli iz Sofije, v Ljubljani, izmed teh knjig bodo vrnili samo tiste, ki so jih poslali zasebniki. Kar ostane v Ljubljani, dobi mestna občina kot osnovo za ustanovitve bolgarskega oddelka v slovanski knjižnici. Kakor znano, je dobila mestna občina po zaslugi bivšega čl. konzula ing. S. Minovskega bogato zbirko čeških knjig, s čimer je bila ustanovljena Masarykova knjižnica. Žal, doslej še ni bila pristopna javnosti. Zdaj je baže že nastopil službo knjižničar in čim bodo knjige vezane, bo knjižničar odprta Z bolgarskimi knjigami pa bo storjeno mnogo za izpopolnitev te slovanske knjižnice.

V tej sofski zbirki knjig so izdaje bolgarskega ministarstva prosvete, dalje izdaje Trakidskega instituta, direktorije državne statistike, Bolgarskega planinskega društva, sofske trgovske zbornice, sofske občine in zasebnih založb: »Kazanskiška dolina«, Čipev in Hristo Danov.

Okrog 450 bolgarskih knjig iz Sofije razstavljenih v Beogradu, so bolgarska založništva podarila beograjski ligi, predvsem knjige verske vsebine in mladinske. Po vsem tem moramo torej sklepati, da bo ostalo v Ljubljani za javne namene le malo knjig. Toda še sama ustanovitev bolgarske knjižnice pomeni mnogo. Bolgarske knjige so poceni in postopno izpopolnitev knjižnice ne bo težka.

OKROG 11.500 OBISKOVALCEV

Obiskovalce razstave so šteli in našli so jih v desetih dneh okrog 11.500; obisk je bil torej nepričakovano dober, saj je bilo vsak dan nad 1000 obiskovalcev. Razveseljivo je, da so razstavo obiskovali tudi številni dijaki srednjih in strokovnih šol. Da je razstava nudila obiskovalcem čim več, so bila prirejena vodstva po razstavi in predavanja, skupno nad 30. Predavatelji in vodje po razstavi so bili: ga. Pavla Hočevarjeva, predsednik JB lige R. Pustosiemski, odbornik B. Borko, St. Atanasov in drugi člani bolgarskega akademiskega društva »Hristo Botev«.

le v občo narodno, temveč splošno državno korist. Nikakor ni v korist naroda niti države, če alkohol razpade zdravje narodno telo, slabi narodni življenj ter ustvarja v narodu slabše v veliko škodo narodne skupnosti.

»Deseti brat« na sokolskem odru

Ljubljana, 4. novembra. Po krajšem letnem odmoru se je zopet napolnila naša telovadnica, prav živahno pa je postalo tudi na novem odru. Kar nekam tajinstveni so bili bratje od dramskega oddelka in dolgo nismo vedeli, kakšno presenečenje nam pripravljajo. Šele zadnjič smo zalotili brata. Tih, vodjo dramskega oddelka s knjigo v roki in ga pobrali, kaj pa boš spravil na oder. Pa se je končno le vdal, ko je videl, da ni izhoda, pa je priznal: »Jurčičeva »Desetega brata« v Delakovi prireditvi. No, pa nam je še izdal, da je vse potrebno kulise izdelal mojster Magolič. Še več, popeljal nas je v svoje svetilnice — na oder in nam pokazal res mojstrsko izdelano kuliserijo, ki bi delala čast tudi večjim odrom. Ko je že toliko izdal, pa smo se povabili kar sami še k ekskurzi, kjer smo z zadovoljstvom ugotovili, da bo brat Bogdan odlični deseti brat, nič slabši Krjavci, kar Janko, da bodo tudi ostale vloge v dobrih rokah, dasti je pri igri zaposlenih večina začetnikov, toda večja režija brata Rihe bo odpravila še razne nedostatk.

V nedeljo 5. novembra bo torej končno odprta dramska predstava, prva v lastnem domu in na res lastnem odru. Upamo, da nas bodo ob tej priliki obiskali številni prijatelji in napolnili našo dvorano, ki se v njej vrše od nedelje, 29. oktobra tudi dobro obiskane plesne vaje. Tudi za bodočo bo dramski odsek poskrbel za dober repertoar. Namerava v zimski sezoni uprizoriti še »Pesem s cestec«, Čapkov fantastično utopično dramo »RUR« in še kakšno primerno veselgro.

Zgodovinski odsek TPD v Zagorju

Zagorje, 3. novembra

Pretekli teden se je vršil po udeležbi dokaj zalosten, a po sklepih važen občni zbor Tujkoprometnega društva. V debati se je pokazalo, da si je doleži društvo nadelo prevelike in zaradi pomanjkanja denarnih virov neizvedljive naloge. Osvojen je bil pa zdaj sklep, da se društvo posveti v posebnem odseku zbiranju in ohranjanju zgodovinskih važnih posebnosti in dokumentov, ki se nanašajo na obširno zagorsko dolino. Vse te predmete bo odsek uredil, izdal in sestavil studio Zagorja, ki jo bo, kadar bo zrela in do neke mere polna natisnil ter s tem ustregel živi želji naše javnosti.

Industrializacija naše doline je nastopila s tako naglico, da je bila vsa pozornost obrnjena zgolj v življenje iz dneva v dan, za zgodovinsko važne spomenike se ni bilo ugneti zanimati. Gotovo pa je v zasebni lasti, v starih omarah in na zaprašenih policah mnogo doslej mrtvega gradiva, ki bi ga društveni odsek prav s pridom porabil. V posvetu prihajajo stare slike, fotografije, listine, podatki, predmeti, izkopanine in nič ne dene, če so ti predmeti pomanjkljivi, obledele listine in fotografije je mogoče popraviti in obnoviti, spis in kratki zapiski so v danem primeru mnogokrat več vredni kot dolge listine. Vse opisane predmete naj bi lastniki oddali odseku ki jih bo uredil in dobro shranil, kar je uporabljivega. Do nadaljnjega sprejema gradivo društveni tajnik zobotehnik g. Franci Golob v Zagorju. Odbor bo zaprosil za podporo tudi druge činitele, predvsem občino in lokal, kjer bi se gradivo hranilo in ki bi društvo in odseku služil za njegovo delovanje.

Gornje navedbe so tako konkretne, da bo odsek v kolikor že ni, lahko takoj začel s svojim delovanjem, ki se ne bo omejevalo zgolj s sprejemanjem morebitnega gradiva, temveč bo tudi sam deloval na terenu in bo v živem stiku z ljudmi, ki bi ugneti vedeti delček naše zgodovine. Društvo si je kot posledico te svoje akcije postavilo za nalogo izdati, kadar bodo izpolnjeni potrebni pogoji, najprej zgodovino Gamberka, ker je predstavljaj poleg cerkvene gosposke prvo oblast nad našimi kraji v srednjem veku, oziroma starem veku. Knjigi o Gamberku bi sledili ostali spisi, kateri bi pokazali gradivo, toda eno je gotovo, da bi bil med temi eden najbolj zanimivih o kmetih-plemičih v Zagorju. Vse to pa je povezano z intenzivnim in poštvovalnim sodelovanjem vse naše javnosti in je razvoj odvoden sam od tega, zato so vsa napovedovanja bolj ali manj nepotrebna, kar se lahko ali popolnoma ponesrečijo ali pa, to

pa redko, prekosijo pričakovanja. Odsek za zgodovino Zagorja se dobro zaveda, da brez pomoči javnosti ne bo mogel pokazati pravega uspeha, zato naj bo ta članek poziv najširšim krogom, ki naj sodelujejo vsak po svoji moči, da bo Zagorje izpolnilo svojo častno nalogo zares častno.

Izsledena divja lovca

Vrhnika, 3. novembra. V soboto smo poročali, da je bil v gozdu obstranjen po lovskem čuvaju posestnikov sin Matevž Samotornčan iz Male Lgojne pri Vrhniki, ko je nabiral gobe. Sedaj pa nam poročajo, da Samotornčan v gozdu ni nabiral samo gob, marveč da je kot divji lovec v gozdu rad zalezoval divjačino. Že dalj časa so namreč lovski čuvaji z Vrhnike zasledovali divje lovece, v petek do polnoči pa, ko je smučilo in ko je bilo vreme kot nalašč za njihovo početje v gozdovih, so sledili tudi čuvaji napotiti se v gozd nad Ligojno. Lovska čuvaja Ivan Štular in Ivan Cankar sta odšla v revir Velike in Male Lgojne in iskala sledi po smegu. Že sta nameravala kreniti v drug revir, ko je blizu neke nemadne na počili strel. Cankar je takoj odšel tja, odkoder se je slišal strel, štular pa je zastražil pot.

Cankar je kmalu izsledil v gozdu dva divja lovca, ki sta baš imela na tleh arnjačka. Cankar je stopil izza drevesa, za katerim se je skrival in pozval divja lovca, naj odloži orožje. Seveda pa ga divja lova nista poslušala, marveč sta se poglasila v beg. Čuvaj je skočil za njima, a mu je na smegom pokriti strmini spodsmučilo, da je padel. V tistem trenutku se mu je tudi sprožila puška in je enega izmed divjih lovcev pogodil strel v nogo. Česar pa Cankar ni vedel. Divja lova sta potem izginila v smrekovem gozdu, a Cankar je enega spoznal. Bil je Tone Bogataj iz Ligojne, ki sta ga čuvaja prijavila orožnikom. Ko so ga zasliševali, ni hotel ničesar priznati. Hotel se je zopet izmuzniti, kakor se mu je to že večkrat posrečilo. Tedaj pa so orožniki dobili obvestilo, da je prišel ranjeni divji lovec Matevž Samotornčan iskat pomoči k zdravniku na Vrhniko. Takoj so aretirali tudi njega in je Samotornčan gladko priznal, da sta bila z Bogatajem skupaj na lovu in da je Bogataj ustrelil smrjačka. Divja lova se bosta morala zagovarjati pred sodiščem.

Iz Slovenskih goric

— Preseljevanje obupanah vinčarskih družin. Končana so poveljni zadnja jesenska dela, pospravljanje krme in lista. S tem so postale zopet brezposelne številne vinčarske družine, ki morajo živeti čez zimo od tega, kar so si čez poletje poleg dela pri kmetu mimogrede pripravile. Kdor pozna položaj teh družin, bo tudi lahko razumel, kakšen je vinčarjev zaslužek v živilih in denarju in kakšno je njegovo preživljanje čez zimo. V tem pogledu so najhujše prizadete družine s številnimi otroci. Ki jih je po Slovenskih goricah zelo mnogo. Marškatara družina je primorana, da se zaradi nezmožnih razmer, ki vladajo v službenih razmerju preseli drugam. Zda se selijo z vsem svojim skromnim imetjem te družine iz dosedanjih na druge domove v službo k drugim gospodarjem. Mnogi ob teh preselitvah upajo na boljše življenje pri novih gospodarjih, a stare izkušnje na žalost govore, da naletijo mnogi a preselitvi na slabše življenjske pogoje. Tako se mučijo od leta do leta, dokler popolnoma ne obnemorejo in padejo v breme svojih domovinskih občin. Skrajni čas je že, da se začne naša socialna zakonodaja resneje zanimati za vinčarje.

Še enkrat radeškim obrtnikom

Radeče, 3. novembra. Nedavno smo poročali, da mnogo obrtnikov in trgovcev iz radeškega šolskega okolja ne pošilja svojih vajencev v tukajšnje strokovno nadaljevalno šolo. Vodstvo šole je poslalo vsem prizadetim (bilo jih je 13) opominne ter jih posevarilo, sklicujoč se na § 298 odstavka 1. zakona o obrtih in na čl. 34. uredbi strokovno nadaljevalnih šol. Odziv je bil malenkosten. Večina obrtnikov in trgovcev kakor v zasmeh ne pošilja svojih vajencev v šolo ter se pri tem sklicuje čez da jim je tukajšnje tajništvo združenja obrtnikov tolačilno obrtni zakon in uredbi o strokovno nadaljevalnih šolah v tem smislu, da vajencem, ki so dovršili višjo ljudsko šolo, t. j. 7. ali 8. oddelki ni potreba posesti strokovne nadaljevalne šole. Pri tem se sklicuje celo na neki dopis kr. banske uprave z dne 1. februarja t. l. katerega enako krivo tolači. Ponovno poudarjamo, da je tako tolačenje popolnoma napačno in protivno obrtnemu zakonu in uredbi o strok. nad. šolah. Čl. 34. iste uredbe pravi: Obisk strokovno nadaljevalnih šol je obvezen za vse vajence

in pomočnike, ki so mlajši od 18 let. Imetniki obitov so dolžni, da dajo temu svoje-mu osebu med delovnim časom prosti čas, potreben za obisk teh šol (§ 298, odst. 1. zakona o obrtih). Po tolačenju tega člena morajo torej v šolo vsi vajenci odnosno pomočniki, četudi so dovršili višjo ljudsko ali celo meštansko šolo z malo maturo. Ti vajenci vstopijo v najvišji razred tukajšnje strokovno nadaljevalne šole, kar je povsem umevno, saj se niso nikjer učili strokovnih predmetov kakor so: obrtno računanje in knjigovodstvo, blagovnanstvo, strokovno risanje, trgovske spise, kalkulacije itd. Vse to znanje jim bo nujno potrebno v življenju!

Neumljivo je zadržanje tukajšnjega tajništva združenja obrtnikov, ki bi moralo po svojem poslanstvu dvigati izobrazbo obrtniškega narasčaja in po svojih močeh skrbeti za splošni napredek. Pričakovati je, da bo upravnica oblasti oziroma Zbornica za TOI odredila in protibodo vodstva šole vse potrebno, da bo dobil naš obitniški narasčaj svojo neizogibno potrebno strokovno izobrazbo, ki mu je zajamčena z zakonom o obrtih in z uredbi o strokovno nadaljevalnih šolah.

Iz Zagorja

— Tujsko prometno društvo je imelo v sredo občni zbor. Uvodoma je moral ugotoviti predsednik g. Müller, da društvo skoraj nima članov. Kolikor pa jih je, niso plačali članarine, ker morda niti ne vedo, da so vpisani. Navzven so se še skoro zedinili, da se društvo razpusti, ker ne more pokazati nobenega uspeha. Končno se je našla kompromisna rešitev in je bila določena sedmorica, da si izvolijo funkcionarje, ti pa bodo v bodoče opustili velkopotezne akcije, ki jih s podporo 1000 letnih dinarjev ne zmorejo ter se bodo posvetili manjšim pa nič manj važnim nalogam. Širili in utrjevali bodo ljubezen do kraja in izdajali serije razglednic z motivi Zagorja in okolice, zbirali gradivo za zgodovino in podobno. Glede večjih del pa bodo zavzemali stalniše opazovalce, svetovalce odgovornim činiteljem, ter usmerjevalce. S tem upa društvo najbolje služiti domačemu kraju in računati če že ne na gnotno pa vsaj na vsestransko moralno podporo občanov, ki jim mora biti domači kraj vendar pri srcu. Iz naših javnih lokalov naj bi kot prvi zgornje neokusne stenske slike, tuja navlača, ki nam dela sramoto. Namesto njih pa obesite povečave domačih krajev, ljudi, skratka pokazimo, da živimo svoje lastno življenje. Povečave bo društvo izdalo morda že za božič ter bodo gotovo dobrodošli dar v marsikateri družini.

Iz Kranja

— Obupno stanje mestnih ulic in cest se je pokazalo prav vidno ob nalih pretečenega tedna, tako da si je občinska uprava sedaj lahko na jasnem, kje je potreba ureditve potov najnujnejša. Upamo da se bodo merodajni faktorji brez odlašanja lotili te naloge, ker se sicer zna zgoditi, da bodo nekatere ulice in poto ob prihajajočih jesenskih nalih sploh neprehodne. Najbolj nemogoče razmere vladajo v vsej okolici novega ljudskoskolskega poslopja, to pa radi tega, ker se od dozidave šole še nikdo ni pobrigal za najmanjšo ureditev okoliških poti in ker je tod promet res največji. Po teh ulicah hodijo dnevno na stotine delavcev in več sto šolobveznih otrok, ki prihajajo v šolo ob času deževja gotovo a popolnoma premočenimi čevlji in nogavicami. Kaj po-maga, če si otrok v šoli preobuje čevlje, če pa mora po tri in več ur sedeti v mokrih nogavicah! Ena najbolj zapuščenih ulic je nadalje proti novi županovi jami; res je, da je tu le nekaj osamljenih hišic res je pa tudi, da to pot uporablja dnevno nebroj delavcev, ki prihajajo v tovarne in bi bilo treba to že zaradi tega dejstva urediti. Tudi Poštna ulica je v času deževja neprehodna! Zlobni jeziki trdijo, da zadnjih pet let še ni bila nasuta. Prehod med »Jahačema« in Staro pošto bo treba oskrbeti s čolmi, tuji se tej zanikarnosti in zanemarjenosti sicer čudijo, domačini smo je pa že tako navajeni, da prav redko še kdo zabavlja, kljub temu, da je to danes središče mesta. Za čiščenje ceste od Stare pošte do »Bekslina« pa že dve ali tri leta ni pravega zanimanja, ker nas odgovorni krogi že ves ta čas tolažijo z regulacijo in tlakovanjem tega predela. Ravno tako obupna je pot s kolodvorja, posebno pa prehod ceste na Gorenjo Savo in pa pred hotelom »Union«. Zaradi razširitve savskega mostu je res težko, držati v redu bližnje ceste, toda neposredna okolica kolodvorja od starega savskega mostu bi ne smela biti tako zapuščen, da si tuje, ko stopa v mesto lahko ustvari mnenje, da pri nas v Kranju ni nikogar, ki bi se za te zadeve brigal in poskrbel za čistočo. Upamo, da bodo te vrstice zadostovale in da se bo čim prej pričelo vsaj najpotrebnejše.

še nekaj o žganjekuhi

Prav imajo tisti, ki trdijo, da je preobilica žganja nesreča za naše ljudstvo

Dol, Toplice, 3. novembra. Časopisna polemika o žganjekuhi je sem in tja razburila duhove. Oglašajo se za in proti, vendar imajo prav oni, ki trdijo, da je preobilica žganja nesreča za naše ljudstvo. Že v navadnih, ne predobrih sadnih letinah se pokuha med našim kmetijskim ljudstvom precej žganja, tako iz sadja ali sadnih tropin, češpelj in vinskih tropin. Iznajljivi ljudje si naberejo v poletnem času tudi obilico tako zvanih črnih malin ali robidnic in tudi drugih gozdnih sadežev ter iz njih kuhajo žganje.

Če kuhajo žganje za domačo potrebo, za zdravilo kot pridelek k čaju, ali če vroči od dela ali dolge poti popijejo par požirkov žganja, bi temu pač ne bilo oporekali. Toda vsakdo, ki pozna kmečke razmere, ve, da se med našim kmečkim ljudstvom, zlasti pa med kmečko mladino popije vse preveč žganja. Dobe se pa tudi nespretni stariši, ki celo male šolodolže otroke napajajo z žganjem. Ni le redek primer, da otroci zjutraj, predno se odpravijo zdoma v šolo, dobe mesto tečnega zajtrka kozareček žganja, in pridejo v omenenem stanju v šolo. Po sebi je umljivo, da taki otroci v šoli ne morejo napredovati.

Vsakdo, ki mu je količjak blaginja našega naroda pri srcu, mora z žalostjo konstatirati, da se v naši domovini vse preveč skuha žganja in tudi istega popije. Žganje, ki vsebuje mnogo alkohola je strup, ki zastruplja mladino že v nežni mladosti, jo slabi in pripravlja v nesrečo. Brezštevilni so zločini, poboji itd., katerim glavni vzrok je uživanje žganja ali tudi čezmerno uživanje drugih alkoholnih pijač. Če se

uživanje alkoholnih pijač ne bo omejilo, moremo s skrbjo gledati, kakšna bo bodočnost našega še itak maloštevilnega dela jugoslovanskega naroda.

Napačna je misel prizadetih krogov, da obojamo kuho prevelike množine žganja iz kake nevoščljivosti do našega kmečkega trpinca, češ, da mu ne privoščimo zemeljskih dobrot. Ne, nasprotno, obojamo čezmerno kuho ravno zaradi tega, ker je dokazano, da je alkohol in njega čezmerno uživanje njegova največja nesreča in poguba. Ne trdimo, da med našimi kmečskimi gospodarji ni uidevnih in pametnih ljudi, ki bi smali svoj pridelek v žganih pijačah obrniti sebi in svoji družini v prid. So tudi taki, a več je takih, ki ga priložitost za-peljajo da izgubi razsodnost. Pisceh teh vrst pozna razmere v krajih, ki sproti ne morejo nakuhati toliko žganja, da ga v svoji nenasitnosti ne bi sproti popili in se to-talno do onemoglosti ne opijanili. In to najbrže niso osamljeni primeri. Res, dovolj žalostno bi bilo, če ne bi take razmere obojali, ki vodijo v pogubo.

Velike množine žganih pijač v domači družini ni mogoče brez kvare popiti. Če pa gospodar žganje proda brez oblastnega dovoljenja in ga pri tem zasadijo, kar se prav pogosto zgodi, je zopet nesreča tu, ker so take kazni zelo visoke in segajo mnogo preko plačilne zmoglosti malega gospodarja.

Upoštevajoč vse to in vse posledice prevelike množine žganih pijač govore dovolj jasno, da bi bilo v splošno moralno korist, če bi se žganjekuha omejila. To bi bilo ne

kor bi si nikoli ne dovolili v penzionatu. Kar se tiče mene, govori s menoj tako, kakor da bi nikoli ne smela govoriti s svojo služkinjo...

In ti zopni stari, ki jih prištevam med svoje prijatelje in jih nam vajuje. Ali se spominjaš, kaj je počel, ko sem ga prosila, naj mi posodi petsto frankov?

In tako sta naštevata z naraščajočim ogorčenjem vse, kar sta mu štela v greh. Stric Blaž, obasen, sebičen, neprebravljiv in siten ju je resnično tiraniziral teh šest let. Toda oba doslej oamljena po dediščini sta si prizadevala vse to potrpežljivo prenašati. Zda sta se sama očuila, kaj vse imata proti njemu. Jezila sta se ob spominih na tlesce bradikosti, ki sta jih potrpežljivo prenašala iz ljubezni do denarja. Čudila sta se, da sta bila tako prizanesljiva.

Sicer je pa vsaka stvar za nekaj do-bra. Je menila gospa Lefertinova. Po tem dogodku se ga bova vaj odkrila, to se razume samo po sebi.

Lahko se zaneses na to, Sicer pa sam, ko izve, da je prišel na kant, ne bo imel več poguma, da bi se nana valjeval. In pustim ga oditi brez usmiljenja in brez odčikov vesti, to mi lahko verjamem. Dovolj pogosto je nama grozil, da se bo pre-selil drugam, da nas zapusti... Toda se-daj, ko se nihče ničesar ne ve, niti ti, niti on, niti jaz... zda ju še nočjo povem, kar mu gre. Da, pripravim si to radost in povem mu, kaj si mislim o njem... O, brez krika. Bodi brez skrbi, saj vem, da je to starček Miren bom, toda svojo svetlo- hočem imeti... Tih, to je njegov ko-rak.

Pojavil se je koščen starček, stvih las in živahnih oči pod gostimi obrvmi. Na sebi je imel črn oguljen suknjič in zelene hlače, okrog vratu pa umazano ruto.

Že zopet si je pri krožniku, da pridejo igle v jed — je zagodrnjal na gospo Lefertinovo. No, kdaj bo pa večerja? Pol-osmih je že in nerad čakam. Jakob! Pav-le! je zakrčkal skozi vrata. kje pa sta!

Dva dekca, osem in deset let stara sta prišla in družina je sedla za mizo. Stric Blaž je govoril sam. Despotsko je razlagal politične nazore, ki so se upirali Lefertinovu prepričanju. Za gospo Lefertinovo je našel življive besede o nadevanih teleč-jih prsih, ki mu niso bila dovolj mastna, služkinjo je nahrulil, da mu ni prinesla dovolj hitro kruha.

Gospa Lefertinova je ostala mirna. Lefertin se je premagal, ker se je še vese-lil osveta.

Pojdita v svojo sobo dokončat nalo-ga, preden gresta spat, je dejal »novi-ma, ko je prinesla služkinja po večerji kamilice za strica Blaža. Stric si je pri-zgal kratko pipo in sobo je napolnil smrd-ljiv dim. Gospa Lefertinova je jela ka-ljati.

Kaj pa ti je? — je vprašal stric. To je komedija! Zda je bo že dim dražil h kašlju!

Prosim, govorite z mojo ženo dostoj-neje, ga je prekinil Lefertin o njemu. Stric se je naglo obrnil k osemu.

Kaj? Kaj praviš?

Pravim, da sem tega že sit, pravim, da sva že predolgo trpela moša žena in jas vaš despotizem. Bogastvo nikomur ne

F. BOUTET:

Dediščina

Gospa Lefertinova je tistega večera si-vala v jedilnici pri pogrnjeni mizi, ko se je gospod Lefertin vrnil domov. Opazila je, da je bled in razburjen. Odložila je de-lo in vstala. Octave, bože moj, kaj ti pa je?

— Ali naju ne more nihče slišati?

— Ne! Stric Blaž je v svoji sobi. Otro-ka v svoji, služkinja pa v kuhinji. Tode-kaj se je zgodilo?

Lefertin se je sklonil k nji. Na kant je prišel, je zašepetal tragično.

— Kdo? Pojasi mi vendar, kdo je pri-šel na kant?

— Stric Blaž. Danes sem to slučajno zve-del v p.sani. Njegov bankir, veš, ta vrli Devoux, ta plemeniti starček, ta od-lični banknik, prijatelj iz mladih let, ki mu je povsem zaupal, ki ga nam hvali in vajuje, ki smo ga morali povabiti dvaj-setkrat na obed in mu stredni kakor kne-zu — no, ta falot je slabo špekuliral, igral in bog ve kaj še... Skratka popihal jo je in pustil za seboj ogromne dolgove. Stric Blaž, ki mu je navzile mojemu sva-riču zaupal vse svoje premoženje je pri-šel na kant. Od vsega mu ostane samo pokojnica, s katero lahko gre naravnost v sirotišnico...

— Kaj misliš, da je to res?

— Vem to — je skomignil z rameni in se skrušen sesedel v naslanjač.

— Bože moj! To je strašno, je dejala gospa Lefertinova. Torej se bomo morali v vsem omejiti. S tem smo za vse življe-

nje obojeni na skromne razmere. — In otroci, zaradi katerih sva toliko žrtvovala v teh letih v upanju, da jima zagotoviva bogastvo...

—Tega bogastva ni več!

Spogledala sta se. Katastrofa ju je str-la. Edino upanje njunega pustega življe-nja je splavalo po vodi. Upanje na dediš-čino strica Blaža, ki ju je navdajalo s pogumom v težkih urah. Odsnev bogastva v obeh njunih zncev je ugasil. Če sta pomišlila na starčka je obšla oba divja jama. Bogastvo je izginilo, stric je pa ostal — je zagodrnjal Lefertin.

— On seveda ničesar ne ve, ker zaradi revne je tretji dan ne more z doma. Pi-sma pa nobenega ni dobil. Ali mu boš to povedal?

Lefertin se je trpko zamejal. Še na misel ni ne pride. Zvedel bo jutri ali po-jutrišnjem. Najbrž bodo o tem poročale novine ali pa bo morda poklican na sodiš-če... ne vem... Vsekakor hočem, da bi nama sporočil to sam. Morda bo imel po-tem manj zahtev in ne bo več tako pre-pirljiv. Dotlej pa ne veva ničesar, v tem pogledu morava biti složna.

— Če pomislim, kaj vse sva prenašala od kar je pri nas. Vaak hip naju ponu-že. Če pomislim na njegove zahteve, na nje-gove groboviti... Sramoti nas v obeh na-ših prijateljev... To lahko opravičiva, ker je star in ker ga trpija iz prijazno-sti. Ne preveč jeze in žalosti je nama še nakopal. Imeti mora najlepšo sobo in vsak dan se pripravmo zaradi jedilnega lista. In kako ravna z otrokoma. Da mi kar sol-ze zalivajo oči. In pod pretezo, da klo-veka v rodni ni zram, se vede tako ka-

daje pravice biti govedina. Imela sva po-trpljenje z vašo starostjo v nadi, da bo-ste končno spoznali, da je tako ravnanje z vaše strani groboviti. Da, gospod, to je groboviti, pravim temu.

— Da, to je sramota, je pritrdila gospa Lefertinova drhteč od jeze. Sramota, mi-šite stric! Sicer vas pa nočem več prizna-ti in prosim svojega moža oproščanja, da sem mu vas vsilila. Časa potrpljenja je polna. Razidimo se. Do grla smo vas že siti.

Iz Radeč

— Vojnim obveznikom. Ker je prijavljeno vojno obvezništvo v poslednjem času veliko večje važnosti kot sicer, se s tem strogo opozarja vsi vojni obvezniki, da se pri potovanju iz kraja v kraj takoj ali najkasneje v 24 urah prijavijo pri občinski bivališča. Opaža se, da obvezniki ne izpolnjujejo te svoje dolžnosti ter s tem škodujejo sami sebi. Zaradi tega se vsi opozarja, da se pri vsakem potovanju iz kraja odjavijo pri pristojni občinski bivališči. Kdor se ne bo ravnal po teh vojnih dolžnostih, se bo postopalo proti njemu po zakonu.

— Cesta na Didelovem ovinku se je udrla. Didelov ovinek je na glavni cesti med Radečami in Vrhovem proti Prškemu med 38 in 39 km. O tem ovinku se je že ponovno pisalo in veliko govorilo, kako nevarno je zlasti avtomobilistom. Na tem mestu se je zgodilo že nešteto nesreč, pri katerih se je le srečnemu naključju zahvaliti, da ni so zahtevalo smrtnih žrtev. Ponovno smo naslovili na cestni odbor v Krškem prošnjo, da bi ta ovinek, ki po svoji gradnji popolnoma naključju križi s vsaj omilili Poudariti je, da pada ta cesta 8 do 10 metrov globoko v Savo. Obcestna ograja je šibka in za več kot leto dni ne odgovarja varnemu cestnemu prometu. Sedaj pa se je cesta zaradi preprečitve tramov na doljni strani udrla. Cestar je sicer usledilo ograditi, toda s tem je cesti zožil za skoro pol-meter. Tramovi pa so popustili tudi na drugi strani ceste. Zaradi tega se je

morala cesta tudi s te strani ograditi. Didelov ovinek je torej širok komaj par korakov in nikakor ne odgovarja sodobnemu prometu. Prizadejati prosimo oblasti, da v izogib neštetim nesrečam, ki bodo sledile, cesto prelože in s tem omili ovinek. Betonski stebri so postavljeni še pred leti ter prerasli s mahom. Preko njih bi bilo potreba položiti samo tramove v primerini širini. Cesta bo na ta način gotova, promet pa varen in to je glavno.

— Rok za plačilo vseh davkov. Plačilo vseh davkov za 4. četrtletje zapade od 1. do 15. novembra. Kdor v tem roku ne plača vseh zaostalih davkov, se mu bodo zaračunale 6% zamudne obresti.

— Pošta se ne bo dobivala več na občini. Prebivalstvu vasi: Podkraj, Jaginje, Cimerno, Rudna vas in Hotomež se sporoča, da ne bo dobivalo več pošte pri občini Radeče, nego se bo ista dobivala odtlej dalje pri pošti v Radečah.

— Vprašanje radeške elektrike še vedno ni rešeno. Še pred časom je prevzela radeško elektriko banovna, dejansko pa imamo še vedno elektriko, ki jo proizvajajo industrijsko podjetje g. Josipa Ravnarja na Njivicah. Radečani bi ne imeli nič proti tej elektriki, samo če bi delovala v naše zadovoljstvo. Toda ni ga človeka pri nas, ki bi stalno ne iznašal očitkov na naslov Ravnarjeve elektrike. Tok te elektrike deluje silno neenakomerno. Včasih sveti tako slabo, da je absolutno ni mogoče uporabljati. Velikokrat nam svetijo sveče ali petrolejke, kakor v največjih hribovskih vaseh! Večkrat pa tok kar zgine in se po-

javi zopet v presledkih, kar gotovo ugodno ne deluje na radijske naročnike, še manj pa je po volji raznim obrtnikom, ki uporabljajo elektriko pri strojih in se s tem kvarijo. Tudi pri elektriki mora biti še končno red! Priložbe so na dnevnem redu. Upati je, da bodo oblasti poskrbele za odpravo teh nadostatkov, s čimer bomo dobili Radečani pravo razsvetljavo.

— Davkoplačevalci, vložite prijave pravočasno. Rok za vložitev davčne napovedi za zgradarino je od 1. do 30. novembra. Vsi davkoplačevalci, ki plačujejo zgradarino pravočasno vložite tozadavne prijave.

— V Sevnici je dovožen pot novih živinskih sejnov. Pretekli mesec je kraljevska banska uprava v Ljubljani dovolila v Sevnici pet novih živinskih sejnov in to za govejo živino, konje in svinje. Ti sejnovi bodo vsakega leta in sicer: 4. januarja, 2. maja, 15. julija, 2. septembra in 30. novembra.

— V krajih »Roka Laško« je zopet parafjeva in silnava. V vasi Konec, občina Laško se je uradno ugotovila silnava in parafjeva. Zato se ta kraj proglašja za okuženo področje. Ostali kraji občine Laško se proglašajo pa za ogrožene. V vasi Konec je prepovedano obiskovati nleve in hiše vsem trgovcem z živino, mesarjem, prekajalcem in tujim osebam. V občini Laško se začasno ukinjajo vsi sejmi. Ker je istočasno izbruhnila silnava in parafjeva tudi v občini Sv. Krštof velja isto odredbo tudi za občino Sv. Krštof. Pred temom pa se je ugotovila sil-

navka in parafjeva v vasi Gomdec, občina Sv. Lenart nad Laškimi. Zato se ta kraj tudi proglašja za okuženo, ostali kraji občine Sv. Lenart pa za ogrožene. Vsi sejmi v občini Sv. Lenart se do nadaljnjega ukinjajo.

Podprite človekoljubno akcijo RK

Poljane, 3. novembra.

Tukajšnji občinski odbor društva Radečega križa in učiteljstvo sta sklenila ustanoviti šolsko kuhinjo, ki bo imela nalogo preskrbeti predvsem v zimskih mesecih najpotrebnejšim šolarjem kruha in toplega mleka.

Pri vsakoletnem zdravniškem pregledu se ugotavlja, da so mnogi otroci telesno slabo razviti, zlasti zaradi pomanjkanja hrane, predvsem tople hrane. Navadno so ti otroci tudi duševno zaostali.

Zato bo bodoča šolska kuhinja, da bo v najhujših zimskih mesecih od decembra do marca oskrbela te slabotne, revne otroke v šolskem odmoru predvsem s toplim mlekom in kruhom.

Toda skromna sredstva, ki jih imata trenutno RK in šola na razpolago, še daleč ne zadostujejo za izvedbo te človekoljubne akcije. Zato se obračata z javno prošnjo na vse tukajšnje prebivalstvo, na trgovce in na druge tukajšnje krajevne obrate ter končno na vse ostale merodajne činitele za podporo in pomoč, bodisi z

denarjem, moko ali sladkorjem. Da bo uspeh viden pa je treba res vsestranske podpore in uvidenosti.

Ko sprejmete našo prošnjo, upoštevajte delo, ki ga višimo poštreno in plemenito v skrb za naš mladi, najbednejši rod, ki ga ne smemo pustiti hirati v stiski in revščini.

Pomnite: Kdor rad pomaga drugim iz nadlog, temu rad ob priliki povrne Bog...

Iz Poljanske doline

— S tujim vozom in konjem so se odpeljali, Jernej in Janez iz Stare Oselice, Ivan in Pavel iz Bačne so si mislili: Kaj bi hodili peš, ako pa se ponuja prilika za vožnjo. V Zmencu so sedli na voz Jožefa Habjana iz Gabrke. Kar se je dalo, do oddrli z vozom proti Poljanam in kdo ve, kako bi bilo, da jih ni na vozu opazil Habjanov brat Anton. Na Visokem so jih kolesarji, Habjanovi znanci, dohiteli, potem je bil pa polom. Oni na vozu so se razžalili konj z vozom je ostal sam na cesti, čuvarem postavte pa je pripadla nevhvaležna naloga, da so originali nepoklicane vozače. Konj in voz za seveda prišla domov, toda zdaj gre za vprašanje, ali ni bila v ozadju tatvina. Poljanska dolina ima svoj konec na meji in verjetno je, da tihotapska žilica še koga zmoli. Vozači prikazujejo zavedo kot posledico priložnosti, lastnik pa pravi, da je bil konj privezan in je bil torej ukraden.

Inserirajte v „Sl. Narodu“!

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliti, izjave beseda Din 1.—, davek posebej.
Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

Pernice

SEVER RUDOLF — Marijin trg 2

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej.
Najmanjši znesek 8.— Din.

PRVOVRSTNA VINA

ter pristno žganje si nabavite

po sledečih konkurenčnih cenah

namizno belo liter din 8.—

srbski prokupac » » 8.—

rizling » » 9.—

dolenjski cviček » » 10.—

portugalka » » 10.—

» » sladka » » 8.—

jabolčni sladki » » 5.—

silvanec » » 12.—

dingač » » 12.—

žganja:

tropinovec » » 24.—

slivovka » » 24.—

brinjevec » » 34.—

rum » » 36.—

borovničar » » 36.—

Mrzla jedila!

Se priporoča Buffet: J. Jeraj,

nasl. Minka Videnič, Ljubljana,

Sv. Petra c. 38. 42. T.

MALI OGLASI

»Slovenskem Narodu«

Imajo

siguren uspeh!

MREŽE ZA POSTELJE

najceneje pri ANDLOVIC —

Komenskega ul. 34. 3120

Sveže najfinišje

norveško

ribje olje

iz lekarne

dr. G. PICCOLLA

v Ljubljani

se priporoča bledim in

slabotnim osebam

HUBERTUS PLASOI

à din 250.—

vse vrste dežnih plaščev, tren-

kotov, suknj, toplega perila

itd. nudi po priznanih nizkih

cenah

PRESER,

Sv. Petra c. 14.

SLUŽBE

Beseda 50 par, davek posebej.

Najmanjši znesek 8.— Din.

TRGOVSKI POMOČNIK

špecerijske stroke, detalj — en

gros, star 23 let, prost vojašči-

ne, želi nameščenja za takoj.

Rangus Mirko, Kranj. 3122

ŠIVILJA

za odeje, čiščenje in likanje

moških oblik, šivanje perila po

različni ceni išče zaposlitve. Po-

nudbi na upravo »Slov. Naro-

da« pod šiviljca. 3070

GOSPODICA

18. letna, inteligentna, s malo

maturo in trgovsko šolo, s pi-

sarniško prakso in večsto stro-

jepisja, išče službo v pisarni

ali za blagajničarko. Nastop po

dogovoru. Poudarje na upravo

Slov. Naroda pod »Ljubljana«.

KROJARSKI POMOČNIK

mlad, dober delavec, išče stalno

službo. Nastop takoj. Jurato-

vac Tomo, Vel. Podlog 41, po-

šta Leskovec pri Krškem. 3133

KUPIM

ZLATO — SREBRNO
kupujem po najvišji ceni Vovk
France, zlatar, Gosposka ul. 5.
3127

POUK

TEČAJI NEMŠČINE
začetniški, nadaljevalni in kon-
verzacijski. Dnevni in večerni.
Mesečno 40 din. Beethovnova
9/I. Ta teden nov začetniški!
3136

Najboljši vodnik po radijskem svetu je

„NAŠ VAL“

sporedi evropskih postaj na vseh valovih,
strokovni članki, roman, novela, novice
z radijskega in televizijskega sveta, filmaki
pregled, nagradni natečaj, smešnice.

Izhaja vsak petek in je tudi lepo ilustriran!

UPRAVA: Ljubljana, Knafljeva ulica 6.

Mesečna naročnina samo 10.— dinarjev!

IV. STROJI

NAJNOVEJŠI OTR. VOZILCI

MOTORJI

TRICIKLI

IV. STROJI

igračni vozilci, skiroji, avtomobilčki, kolesni deli

TRIBUNA F.B.L. LJUBLJANA

Karlovačka c. 4 — Podružnica: Maribor, Aleksandrova 26

Ceniki franko!

Pozor!

Z uspehom zdravim na katerikoli način pokvarjene nohte in odstranjujem kurja očesa brez krvi in bolečin v kopališču hotela Slon. Te stroke sem se izučil v inozemstvu, kjer sem jo tudi že več let uspešno izvrševal.

Poskusite!

Dekanič

NOVOST!

Cenj. gospodom naznanjam, da sem otvoril na Tyrševi cesti št. 15 v hiši kavarne Evrope

higijenično in moderno urejen brivski salon

za gospode. — Postrežba točna, cene zmerni. — Za cenj. obisk

se vrljudno priporoča

KNOL RUDOLF

ZALOŽBA »CESTA«

LJUBLJANA — KNAFLJEVA UL. 5

je izdala tele zanimive knjige, ki vam bodo prijetno skrajšale dolgočasne jesen-

ske dneve in ki so zelo primerne tudi za darilo:

Ravljjen: ZGODBE BREZ GROZE

Klabund: PJOTR - RASPUTIN

Ravljjen: ČRNA VOJNA

Thompson: SIVKO

Majerjeva: RUDARSKA BALADA

Naše cene potrjujejo, da so knjige založbe »CESTE« v resnici

najcenejše slovenske knjige

kijub temu pa so vsebinsko odlične, zelo okusno pa so tudi opremljene

Broširana knjiga stane 10.— din. Vezana knjiga stane 15.— din.

Pri broširanih knjigah računamo za oмот in poštnino samo 1 din, pri vezanih

v celo platno pa 1.50 din.

Naročila sprejema in jih takoj izvršuje:

ZALOŽBA »CESTA«

LJUBLJANA — KNAFLJEVA UL. 5

Urejuje Josip Zupančič // Za „Narodno tiskarno“ Fran Jeran // Za upravo in inseratni del lista Oton Christof // Vsi v Ljubljani

Štirje aparati letnika 1940

zopet dokazujejo, da je

znamka svetovnega slovesa

RADIONE 740 super

Osemelektronski veliki razkošni super Radione 740 ima predstopnjo, 7 krogov, 3 valovna območja, moderne je-klene elektronke, magično oko z dvojno občutljivostjo, zvočno kompenzacijo, regulator za selektivnost in barvo glasu, zmanjšano občutljivost za motnje, zapor zoper kratkovalne motnje.

Tipa 740 W za izmenični tok rabi le 50 wattov. Cena din 5.800.—

Tipa 740 GW za istosmerni in izmenični tok rabi 70 wattov. Cena din 5.800.—

RADIONE 540 super

Petelektronski razkošni super Radione 540 ima: 7 krogov, 3 valovna območja, moderne je-klene elektronke, magično oko, zvočno kompenzacijo, regulator za selektivnost in barvo glasu. — Tipa 540 W za izmenični tok rabi le 40 wattov. Cena din 4.200.—

Tipa 540 GW za istosmerni in izmenični tok rabi 58 wattov. Cena din 4.400.—

RADIONE 440 B super

Štirielektronski baterijski super Radione 440 B ima: sedem krogov, 3 valovna območja, 2 voltne štedljive elektronke, regulator za selektivnost in barvo glasu, odklopljivo razsvetljavo skale. — Poraba toka (brez razsvetljave): 2 Volt, 0.42 A, 135 Volt, 13 ma. Cena din 3.700.—

RADIONE R 2 super

Sestielektronski avto- in potni super Radione R 2 ima: predstopnjo, 7 krogov, 3 valovne dolžine, delan je za 6 ali 12 voltni akumulator in za vse napetosti izmeničnega toka; ima regulator za barvo glasu, zmanjšano občutljivost za motnje in zapor zoper kratkovalne motnje ter kovinsko kaseto. — Poraba toka je neverjetno majhna in sicer: za izmenični tok le 24 wattov, za 6 voltni akumulator le 3.5 A. Cena din 4.800.—

RADIO d. z o. z.

V LJUBLJANI — MIKLOŠIČEVA CESTA 7

TELEFON 3190

ZAHVALA

za počastitev osebnosti, življenja, dela, vrtn in kreposti našega pre-ljubega

ALBINA BEVCA

glavnega univerzitetnega arhivarja in rez. vojnega činovnika III. klase ob njegovi prerani smrti.

Ko smo se med dolgo in težko boleznijo bali za njegovo dragoceno življenje, so se nam pridružili iskreni prijatelji, ki so nam bili z upom in tolažbo ob strani.

Ko smo ga položili na mrtišni oter, so ga prenosili najlepše misli.

Ko smo ga spremljali do preranega groba, so šle z nami množice

uradnih predstavnikov z gg. rektorjem, prorektorjem in profesorji uni-

verzije ter zborom oficirjev na čelu, uradništva univerze, stanovskih tova-

rišev, društvenih odposlancev, prijateljev in znancev in ga nad vse iskreno

počastile.

Za vse to se prav pristočno zahvaljujemo.

Zahvaljujemo se rektorju univerze in njenemu uradništvu za osmrtnico, garnizijski upravi za odreditev pogreba z vojaškimi častmi, Aka-

demskemu pevskemu zboru za prelepo žalno petje, ki je pokojnika spre-

nilo v njegov večni mir, pisatelju g. Franu Albrechtu, ki je ob odprtem

grobu izgovoril v slovo pesem o čistem prijateljstvu, s katerim je bil

pokojnik tako vdano navezan na svoj prijateljski krog, in gg. novinarjem

za tople in s prijateljskimi čustvi pisane nekrologe in poročila o zadnjem

slovesu.

Zelo smo hvalečni gg. zdravnikom in sestram zavoda za raziskovanje

in zdravljenje novotvorb, ki so dajali pokojniku svojo pomoč in nego

v zavodu.

Maša zadušnica za preljubim pokojnikom bo v torek 7. novembra 1939

ob 7. uri v župni cerkvi v Trnovem.

V LJUBLJANI, dne 4. novembra 1939.

Bevčevi